

Certamen Literari Marià

en honor a la
Mare de Déu del Castell,
de Tragó de Noguera,
patrona dels tragonins.

Lleida, 6 d'octubre de 2013

Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfica-Mariana de Lleida

Pontificia i Reial Acadèmia
Bibliogràfico - Mariana de Lleida

Certamen Literari Marià

en honor a la

Mare de Déu del Castell,

de Tragó de Noguera, patrona dels tragonins

Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfico - Mariana de Lleida

Distribució i encàrrecs a
Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfica - Mariana de Lleida
Carrer Acadèmia, 17
25002 Lleida
telèfons: 973-26 61 61 i 609 054 375

**Títol: Certamen Literari Marià en honor a la Mare de Déu del
Castell, de Tragó de Noguera, patrona dels tragonins**
Edita: Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfica - Mariana de Lleida
Carrer Acadèmia, 17; 25002 Lleida
Imatge de la portada: *La Mare de Déu del Castell, de Tragó*
Coordinador de l'edició: Juan Luis Salinas
Disseny de la portada, paginació i edició: J.L. Salinas
Suport tècnic en la digitalització: Javier Salinas
Primera edició: desembre del 2013
Dipòsit Legal: L- 1714-2013

*Aquesta publicació està protegida per la llei,
raó per la qual s'haurà de demanar permís per la seva reproducció i quedem
reservats tots els drets.*

Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfica - Mariana de Lleida

Certamen Literari Marià
en honor a la
Mare de Déu del Castell,
de Tragó de Noguera, patrona dels tragonins

La Junta de l'Acadèmia Mariana va prendre la decisió de
publicar el present recull dels poemes guardonats al
Certamen Literari Marià
que es celebrà el 6 d'octubre de 2013
en honor a la
Mare de Déu del Castell, de Tragó de Noguera,
patrona dels tragonins,
el qual va estar organitzat per la
Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida.
Lleida, octubre de 2013

Casa de l'Església-ACADÈMIA MARIANA

• Índex

• Introducció	9
• Breu nota sobre l'Acadèmia Mariana	13
• Convocatòria i bases del Certamen Literari Marià de l'any 2013	19
• Programa de l'acte de lliurament de guardons del Certamen	29
• Paraules del Mantenedor del Certamen <i>Maria, icona de la misericòrdia</i> per Francesc Torralba Roselló	33
• Veredictes del Jurat del Certamen Marià de l'any 2009	41
• Recull d'obres premiades al Certamen Literari Marià que es celebrà el 6 d'octubre de 2013	47
<i>Maria, el millor model a seguir</i> de Ana Isabel España Taboada	49
<i>Maria i el seu exemple d'amor</i> de Maria Teresa del Hierro Dies	51
<i>Maria del meu cor</i> de Xenia Stephanía Rudon	53
<i>Maria, reina de l'amor</i> de María del Carmen España Taboada	55

<i>Un dia qualsevol a la nit</i> de Cristina del Hierro Dies	57
<i>Un nombre con mucha historia</i> de Pedro Javier Gómez Fernández	59
<i>Patinantge "skating": l'alegria de l'infant Jesús</i> de Marc Albareda Farré	61
<i>A la Virgen María, peregrina de fe</i> de Lázaro Domínguez Gallego	63
<i>La fe de Maria</i> de Ramon Gené Capdevila	67
<i>Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera</i> de Josep Maria Cots Serra	73
<i>Blaus de Maria dels Àngels Antillach Farré</i>	91
<i>A Santa María madre de los creyentes</i> de Eumelia Sans Vaca	93
<i>A la Virgen María</i> de Rosendo Gallego Menárguez	97
<i>Verge Blanca</i> de Carles Alsedà Solans	99
<i>A la nostra venerada Mare de Déu del Castell</i> de Josep Caufapé Espert	101
<i>A la Virgen María, con devoción filial</i> de Lázaro Domínguez Gallego	103
<i>Versos para decir: ¡Ave María!</i> de Francisco Jiménez Carretero	107
<i>Pregària a Maria, advocada defensora</i> de Maria Terrades Compte	117
● Salutacions	121
<i>En l'Acadèmia Mariana de Lleida</i> de Francisco Antillach Comabella	123
<i>Salutació</i> de Estefania Rufach i Fontova	127
<i>L'Acadèmia mirant al futur</i> de Joan Viñas Salas	129
<i>Salutació del Sr. Josep Presseguer i Gené,</i> Segon Tinent d'Alcalde	133
<i>Clausura de l'acte per part del Sr. Bisbe</i> de Lleida, Mons. Joan Piris Frigola	133

● Introducció

El motiu i la finalitat de la celebració dels certàmens que, any rere any, organitza l'Acadèmia Mariana no és un altre que el promoure i impulsar la devoció a la Mare de Déu, patrona de la ciutat de Lleida sota l'advocació de *Verge de l'Acadèmia*, tot honorant-la amb l'esplendor i el lluïment que poden proporcionar les lletres dels autors que hi participen cantant les seves virtuts i enaltint-la com a model per la nostra vida quotidiana.

Maria és la Mare de Déu però no és res més que una de nosaltres que esdevingué autènticament humana perquè va ser, de manera plena, imatge i semblança de l'Amor que és Déu. En ella no va haver cap manifestació de rebuig al Senyor, mai va actuar contra la seva voluntat, no va tenir comportaments que l'allunyessin del seu amor ni la portessin a sentir-se per sobre de la resta dels éssers humans. Ella mateixa va ser plenament amor i per això esdevingué *immaculada*: mai va negar Déu ni s'oposà a la seva voluntat.

Maria és mare nostra per voluntat del mateix Crist. *Quan Jesús veié la seva mare i, al costat d'ella, el deixeble que ell estimava, digué a la mare: Dona, aquí tens el teu fill*, de manera que li va encomanar que el tingués com a fill i, amb ell, a tota la humanitat. Per confirmar aquesta relació amb la que deixàvem de tenir l'estatus d'orfandat, *després digué al deixeble: Aquí tens la teva mare*, produint-se la necessitat de donar resposta (Déu sempre deixa lloc a l'exercici de la nostra voluntat des de la llibertat) que hi fou perquè *d'aleshores ençà el deixeble la va acollir a casa seva.* (Jn 19, 26-27). La qüestió és si nosaltres, exercint també la nostra llibertat en un acte de voluntat, també l'acollim com a mare del gènere humà i, més en concret, cadascú com a mare seva.

Arribats a aquest punt, cal dir que podem emmirallar-nos en Maria com a exemple per la nostra vida perquè ella és un model autèntic de persona humana que ha estimat des de la perfecció assolida per la vivència profunda de la Gràcia, acollida lliure i voluntàriament. De bon començament va acceptar la voluntat de Déu lliurant-se a ell d'una manera incondicional, tot i la consciència que tenia de les dificultats que hauria d'assumir per acollir entrar a formar part del pla de salvació des del paper de mare sense haver estat amb el seu home. No ho dubtà i es refià, *Maria va dir: Sóc l'esclava del Senyor: que es compleixin en mi les teves paraules* (Lc 1, 38). I amb la seva actitud de servei marxà a ajudar qui en aquell moment la necessitava, la seva cosina Elisabet, veient en ella el rostre de Déu i mostrant la seva humilitat, una vegada més, davant les paraules amb les que la va rebre.

Maria, mare nostra, no és en si mateixa cap fi. Ella, com a bona mare, actua de mitjancera i ens dirigeix cap al seu fill, el Crist, i, davant de qualsevol necessitat, fins i tot les més banals i materials com són l'evitar el ridícul davant els altres per no haver

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

fet bé la previsió del vi necessari per la celebració de la boda, ens diu: *Feu tot el que ell us digui.* (Jn 2, 5)

Seguint a Maria i la seva vida en la comunitat, la seva acceptació de la voluntat de Déu, la manera d'anar acollint el que veia i succeïa, tot i que *ells* (Maria i Josep) *no compregueren aquesta resposta (...)* *la seva mare conservava tot això en el seu cor* (Lc 2, 50-51), l'estil d'apropar Déu als que l'envoltaven, la profunditat del seu esperit, hem de dir que cal actuar *entre tots i per al bé de tothom*, partint de *la iniciació cristiana*, cercant aconseguir *la presència d'Església en el món*, fonamentant-nos en la *necessària qualitat espiritual*.

Maria, en definitiva, tal com ens mostren les imatges de l'Edat Mitjana, és la mitjancera que ens presenta i atansa Jesús, invitant-nos a acollir-lo i viure'l en el més profund dels nostres cors, participant-lo en el nostre entorn a aquells amb els que convivim.

Des d'aquesta perspectiva, la Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida, que va ser fundada el 12 d'Octubre de 1862 pel Rvnd. Josep Maria Escolà i Cugat, amb la col·laboració del senyor Josep Mensa i Font i el Dr. Lluís Roca i Florejachs, i que en l'actualitat és una de les institucions lleidatanes més antigues, organitza el Certamen Literari Marià, convidant cada any una advocació diferent de la Mare de Déu per tal d'honorar Maria amb aquells dels que és patrona. Per l'edició d'enguany, es va convidar a participar la Mare de Déu del Castell, patrona de Tragó de Noguera, poble que fa 50 anys va ser inundat per les aigües del pantà de Santa Anna. D'aquesta manera, alhora, es vol retre un homenatge a la gent que va haver de sacrificar el seu pervindre en el lloc on havia nascut, amb tots els seus sentiments, afectes,... tot fent la seva aportació al bé comú.

Cal dir que l'Acadèmia Mariana agraeix a l'Associació d'Amics de Tragó de Noguera l'haver acceptat la invitació. De la mateixa manera ho fa amb les més de cinquanta persones que voluntàriament han pres part en l'organització per tal que es pogués realitzar (membres de la comissió organitzadora¹, membres del Jurat, grup de nois i noies que han format l'equip d'acollida durant la celebració del Certamen², els presentadors de l'acte -la Marta Capdevila i el Jordi Pérez Ansótegui- que han estat els conductors de l'esdeveniment, el personal de la Casa de l'Església-Acadèmia Mariana,...), amb el mantenidor, les autoritats que han recolzat l'Acadèmia i finalment gràcies, perquè sense ells no hauria hagut certamen, als autors que han volgut participar aportant la senzillesa, l'espontaneïtat, la profunditat i la bellesa de les seves obres, les quals es presenten tot seguit.

Juan Luis Salinas Sánchez³

¹ De manera molt generosa, la Cecilia Domenech, el Ferran Grau, la Maria Piedad Martí, l'Antonio Miñano, el Joan Morell i la Dolors Tomás van acceptar esser membres de la comissió organitzadora del certamen, donant mostra de la seva autenticitat amb la dedicació que hi van tenir.

² Gràcies també a la Sara Acosta, l'Andrea Batlle, la Maria Bordes, el Carlos Caselles, la Laura Fuciños, la Nerea García, la Carla Gardenyes, el Miquel Hijano i el Raul Peinado que van acceptar amb bona disposició formar un equip d'acollida per atendre els assistents.

³ Juan Luis Salinas ha estat el responsable de l'organització d'aquesta edició del Certamen

● **Breu nota sobre l'Acadèmia Mariana**

La Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida va ser fundada el 12 d'Octubre de 1862 pel Rvnd. Josep Maria Escolà i Cugat, amb la col·laboració del senyor Josep Mensa i Font i el Dr. Lluís Roca i Florejachs. En l'actualitat és una de les institucions lleidatanes més antigues.

La finalitat de l'Acadèmia és la de promoure i impulsar la devoció a la Mare de Déu, sota l'advocació de l'Acadèmia, patrona de la ciutat de Lleida, tot honorant-la i estenent el coneixement de les seves virtuts mitjançant la literatura i les belles arts. La seva seu és al carrer Acadèmia de Lleida. L'Acadèmia Mariana posseeix el doble títol de pontifícia i de reial. El de pontifícia concedit pel Papa Pius XI el 15 de maig de 1923; el de reial pel rei Alfons XIII, el 26 de juny de 1923, essent continuats els favors rebuts per gaudir d'ambdós títols, tant per part de la Casa Reial, com per part de Roma.

El 5 de gener de 1946 el Papa Pius XII, mitjançant un breu especial, declarà la Verge Maria de la Immaculada Concepció, sota el títol de Verge Blanca de l'Acadèmia, celestial patrona de la ciutat de Lleida, en igualtat amb Sant Anastasi màrtir que n'és el patró, atorgant-li tots els honors i privilegis litúrgics que de dret corresponen als patrons principals dels pobles. L'Acadèmia Mariana i el seu oratori, seu de la patrona de Lleida, La Verge Blanca, és una de les institucions més estimades pels lleidatans. En l'actualitat es continua la trajectòria fundacional, tot i que adaptant-la als nous temps.

Al 1865, el còlera va portar la mort a Espanya. Com no havia manera possible d'aturar l'epidèmia, el fundador de l'Acadèmia va organitzar unes rogatives a la Mare de Déu demanant-li que lliurés Lleida de la malaltia i oferint-li un cor de plata donat i finançat amb els donatius dels fidels lleidatans. El cor resultà ser quelcom més que un objecte decoratiu, en el seu interior es reproduïen els noms dels que l'havien finançat, inclòs l'alcalde Fuster.

Una munió d'elements curiosos omplen de significat el cor, al qual el converteixen en el millor exemple de l'art sacre que lliga el fervor popular amb l'art. A l'anvers dibuixa una filigrana en relleu amb l'anagrama de Maria, al centre del qual apareix l'escut de Lleida esmaltat; per sobre, coronant l'anagrama, hi ha una corona que inclou cinc pedres precioses, les inicials de les quals componen el nom de Maria (**mar**ina, **am**etista, **robí**, **iris** i **àgata**). El coll del cor de la part anvers, està coronat per flors de lis, símbol identificatiu de Lleida, en ell es pot llegir *todo por y para María*, i en el seu contorn una inscripció en llatí que traduït diu *Maria, en la boca mel, a l'oïda melodia, al cor alegria i joia en el cor de Lleida*. El revers té molt valor donat que reuneix l'escut del fundador de l'Acadèmia Mariana, el del Vaticà i el d'Espanya (en clara al·lusió als títols de pontifícia i reial), tots coronats per la corona imperial donat que en aquella època Espanya s'estenia

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

per Amèrica i Filipines. El coll d'aquest revers és la clau d'uns dels episodis de Lleida més desconeguts, ja que en ell es llegeix *Lérida libre del cólera por María en 1865*. En el contorn d'aquest revers es llegeix la inscripció *En mi corazón estais para convivir y para morir*.

Lleida va donar el cor a la Verge, però l'Acadèmia encara no tenia una imatge que li permetés poder-la venerar. Es va convocar un concurs nacional en el que va resultar guanyadora la imatge proposada pel jove escultor barceloní Maximiano Sala Sánchez, una esvelta talla de fusta blanca de til·ler que presideix l'altar major. La seva festa es celebra el 2 d'octubre.

Entorn a la Verge Blanca s'han escrit més de 25.000 poesies i més de mig miler de llibres. Des del 1862 fins als nostres dies, la Mare de Déu ha estat honorada amb els jocs florals anuals, els segons més antics del món, després dels de Barcelona, i els únics que estan dedicats a Maria.

Des de la fundació de l'Acadèmia s'han organitzat cada any, tret dels compresos entre 1936-38, uns jocs florals (els segons de Catalunya després dels de Barcelona, i els únics dedicats a la Mare de Déu) coneguts com *Certamen literari marià*. Per tal d'honorar la Verge des de les diferents advocacions, cada any s'invita la patrona d'un indret diferent per tal que el certamen sigui en el seu honor. D'entre les edicions més anomenades podem recordar les dedicades a la Mare de Déu del Pilar de Zaragoza (1863), Mare de Déu de Montserrat d'Olesa de Montserrat (1864), Mare de Déu d'Atocha de Madrid (1865), Mare de Déu de Covadonga de Cangas d'Onís (1866), Mare de Déu de la Mercè de Barcelona (1869), Mare de Déu de Begoña de Bilbao (1891), Mare de Déu de Lourdes (1908), Mare de Déu de la Capilla de Jaén (1930), Mare de Déu de Mig-Aran de Viella (1965), Mare de Déu de Caacupé de Paraguai (1966), Mare de Déu de Fàtima (Leiria, Portugal) (1968), Mare de Déu del Lluch

de Mallorca (1971), Mare de Déu de l'Alba de Tàrraga (1984), Mare de Déu d'Almatà de Balaguer (1985), Nta. Sra. de Torreciudad (1986), Verges Patrones de totes les Comunitats Autònomes d'Espanya (1988), totes les Verges Patrones de les quaranta-una comarques de Catalunya (1989), Mare de Déu de Czestochowa de Polònia (1990), les Mare de Déu del Kremlin (l'Anunciació i la Dormició), patrones de Moscou (1991), les Verges Patrones dels trenta-cinc estats sobirans d'Amèrica (1992), Sta. Maria de Gardeny de Lleida (1998), Verge de Loreto de Llardecans (1999), Mare de Déu de Carrassumada de Torres de Segre (2004), Mare de Déu de la Unitat, de Romania (2005), Sta. Maria de Ripoll (2006), l'advocació "Mater Salvatoris", patrona dels col·legis de la Companyia del Salvador (2009), Mare de Déu del Castell, patrona de Cullera (València) (2010), Verge Blanca de l'Acadèmia, patrona de Lleida, en el 150 aniversari de la fundació de l'Acadèmia (2012),...

La celebració dels jocs florals és una antiga tradició catalana i de la Provença, que té el seu origen en l'Edat Mitjana i que es van revifar amb la Renaixença. Durant els darrers anys han anat desapareixent, restant els de l'Acadèmia Mariana com els últims testimonis a Catalunya d'un fet històric i cultural, la qual cosa els dóna un especial valor. Des de la seva fundació, els principals organismes i les primeres autoritats de la ciutat han recolzat la celebració del certamen, assumint la dotació dels diferents premis i aportant el seu ajut en diferents maneres.

El fons artístic, bibliogràfic i documental que posseeix l'Acadèmia, està constituït, com a element principal, per un gran fons d'art marià que és utilitzat pel culte en aquesta capella tot honorant la Mare de Déu. Així mateix gaudeix d'un petit fons d'art marià i de fotografies de les imatges de les Verges d'Espanya, el qual procedeix de l'antic museu de l'Acadèmia Mariana. Un altre grup el constitueix el fons bibliogràfic marià de l'Acadèmia; aquest és important i nombrós. Hi ha molts

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

exemplars únics de valor internacional. Junt a aquest ens trobem un gran fons de documents manuscrits de valor marià, religiós i cívic importantíssim. Una tercera categoria d'entre els materials que guarneixen l'Acadèmia la formen les partitures musicals, així mateix de caire marià, constituint un amplíssim fons. Aquest fons prové de donacions a l'Acadèmia Mariana, les quals han estat incrementades amb les aportacions dels seus directors i les activitats culturals pròpies de l'entitat. L'Acadèmia està oberta a tots els estudiosos i investigadors, els quals tenen accés al material que necessitin amb permís de la direcció.

L'edifici que originàriament va ser la seu de l'Acadèmia va ser remodelat i ampliat en la reconstrucció efectuada entre l'any 2003 i el 2006, passant a ser la *Casa de l'Església-Acadèmia Mariana*, on s'acullen diferents entitats de la pastoral de la diòcesi així com les instal·lacions pròpies de la Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfico-Mariana de Lleida.

• **Convocatòria i bases del Certamen Literari Marià de l'any 2013**

Tot seguit es reproduïxen la convocatòria i les bases del Certamen tal com van ser editades, per de facilitar l'apreciació de com havia de ser l'edició d'enguany i els requisits que havien de satisfer les persones que hi participessin.

Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfico-Mariana de Lleida

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera

L'Acadèmia Mariana de Lleida, amb motiu de la celebració de la festivitat de la Mare de Déu de l'Acadèmia, patrona de Lleida, convoca el Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera (una imatge de la qual es venera a la Parròquia de Ntra. Sra. del Carme de Lleida), que es regirà per les següents

Bases generals

1.- L'edició del certamen d'enguany estarà organitzada en dos seccions, la primera oberta a la participació dels escriptors que vulguin fer la seva aportació literària, i la segona adreçada als participants en edat escolar. El solemne acte final del Certamen es celebrarà el proper dia 6 d'octubre de 2013 al Paranimf de l'Acadèmia Mariana de Lleida.

2.- La secció dedicada als escriptors que vulguin fer la seva aportació literària a la Mare de Déu, constarà dels següents apartats:

- 2.a.- *Flor natural*: treballs poètics en vers dedicats a lloar la Mare de Déu, tot ressaltant les seves virtuts, les qualitats de la seva personalitat, el seu amor a Déu o la devoció dels fidels.
- 2.b.- *Treballs poètics en vers* adreçats a cantar la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera, ja sigui lloant-la, ressenyant la seva història, proclamant la devoció dels fidels vers ella,...
- 2.c.- *Treballs poètics en vers* adreçats a cantar la Mare de Déu de l'Acadèmia, ja sigui lloant-la, ressenyant la seva història, proclamant la devoció dels fidels vers ella,...
- 2.d.- *Treballs poètics en vers* adreçats a enaltir Maria, mare dels creients, des de la relació dels seus fills amb ella i l'agermanament sota les dues imatges honorades.
- 2.e.- *Treballs poètics en vers* que exalcin la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera i el seu entorn geogràfic, històric, artístic i religiós.
- 2.f.- *Treball de reflexió i aprofundiment*, que podrà ser indistintament en prosa o en vers, adreçat a l'estudi de qualsevol aspecte mariològic, glosant especialment, en aquest any de la fe, el procés de Maria creient, tot considerant-la com la *Peregrina de la fe durant tota la seva vida*.
- 2.g.- *Treball d'estudi i aprofundiment* sobre la Mare de Déu del Castell i la seva relació amb algun aspecte de la història de Tragó de Noguera i els efectes en la unió de la població en els últims cinquanta anys.

3.- La secció dedicada a participants en edat escolar constarà de les següents categories:

3.a.- *Composició escrita* (redacció) parlant de Maria i la seva relació amb Jesús infant, feta per alumnes nascuts en els anys 2003, 2002 i 2001 (4t, 5è i 6è d'Educació Primària).

3.b.- *Composició escrita* (redacció) parlant de l'amor de Maria a les persones amb les que vivia, feta per alumnes nascuts en els anys 2000, 1999, 1998 i 1997 (1r, 2n, 3r i 4t d'E.S.O.).

3.c.- *Treball de reflexió i aprofundiment* parlant de la persona i l'espiritualitat de Maria de Natzaret i la seva presència entre els joves d'avui, fet per alumnes nascuts en els anys 1996 i 1995.

4.- En els apartats, les obres dels quals s'han d'escriure en vers, l'estil, la tècnica i el tipus de poesia queden a determinar pel gust de l'autor.

5.- Els autors que concorrin a la primera secció podran fer-ho amb una obra diferent per cada apartat.

6.- Els participants a la secció d'edat escolar només podran presentar una obra a la categoria que els pertany segons l'any del seu naixement. L'Acadèmia Mariana agraeix als centres escolars la difusió que facin del Certamen i el fet que motivin llurs alumnes per la seva participació i els orientin en la realització dels treballs. Tret que alguns alumnes es presentin de manera individual, es demana als centres escolars que facin la selecció de les obres que realment cal presentar al Certamen.

7.- Els treballs presentats en qualsevol de les seccions del Certamen literari podran estar escrits indistintament en

català o castellà, hauran de ser originals i no haver estat publicats anteriorment. Les obres escrites en prosa s'hauran de presentar en fulls Din A-4, amb lletra tipus Times New Roman, de tamany 12 i amb un interlineat d'1'5 línies. L'extensió dels treballs queda a determinar per l'autor. Si és superior a un full, es presentarà també, en full apart, una síntesi explicativa del treball d'un full d'extensió.

8.- Les obres que concorrin a aquest Certamen portaran la referència a la secció, apartat o categoria a la que es presenten i un *lema identificatiu*, quedant fora de la participació aquelles que explicitin les dades d'identitat de l'autor.

El *lema identificatiu* es repetirà de forma visible en la plica constituïda per un sobre tancat, a l'interior del qual hi constarà el títol de l'obra i les referències identificatives de l'autor (nom, número de D.N.I. Passaport o N.I.E, l'adreça postal, l'adreça electrònica, telèfon,...). Queda prohibida la utilització de pseudònims o qualsevol altre tipus de suplantació de personalitat.

En el cas dels participants a la secció d'escolars, caldrà incloure dins el sobre la fotocòpia del document d'identificació que s'acrediti, o del Llibre de família, per tal de poder constatar l'any de naixement. També caldrà fer esment al centre escolar on l'autor cursa els estudis.

9.- Les obres participants, les quals es presentaran per triplicat, i les pliques corresponents es remetran al Secretari de l'Acadèmia Mariana de Lleida, carrer Acadèmia nº 17, 25002 Lleida, abans del dia 31 d'agost de 2013, data en la qual quedarà definitivament tancat el termini d'admissió.

10.- L'Acadèmia Mariana estableix els següents premis:

Premi de l'Exm i Rev. Sr. Bisbe de Lleida: *Flor natural* i 600 € al millor treball poètic en vers dedicat a lloar la Mare de Déu.

Premi de l'Ilm. Sr. Alcalde de Lleida: 400 € al millor treball poètic en vers adreçat a cantar la Mare de Déu del Castell, de Tragó de Noguera.

Premi de l'Ilm. Ajuntament d'Os de Balaguer: 400 € al millor treball poètic en vers adreçat a cantar la Mare de Déu de l'Acadèmia.

Premi del Ilm. Sr. Delegat de la Generalitat a Lleida: 400 € al millor treball poètic en vers adreçat a enaltir Maria, mare dels creients.

Premi Montserrat Salmons Guàrdia, atorgat per Ricard Mora Pedra: 400 € al millor treball poètic en vers que exalci la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera i el seu entorn geogràfic, històric, artístic i religiós.

Premi de l'Ilm. Alcalde de Balaguer: 400 € al millor treball d'estudi i aprofundiment sobre la Mare de Déu del Castell i la seva relació amb la història i la població de Tragó de Noguera.

Premi de l'Institut d'Estudis Ilerdencs: 400 € al millor treball de reflexió i aprofundiment sobre qualsevol aspecte mariològic, especialment sobre el procés de Maria creient.

S'estableixen tres premis per cadascuna de les categories de la secció dedicada a participants en edat escolar, dotats amb 300, 150 i 100 € la categoria corresponent als alumnes nascuts els anys 1996 i 1995 que atorga el **Departament de Cultura de la Generalitat**, i amb 200, 100 i 75 euros respectivament els de les categories d'E.S.O. atorgats per **CaixaBank** ("La Caixa"), i

d'Educació Primària atorgats per l'**Acadèmia Mariana**. El valor dels premis es farà efectiu mitjançant un val per l'adquisició de llibres o material escolar.

Tots els premiats rebran el corresponent diploma acreditatiu.

11.- L'Acadèmia Mariana constituirà un Jurat, el qual determinarà quines són les obres que mereixen esser guardonades. Aquest Jurat haurà de decidir i resoldre les diferents situacions que es puguin presentar més enllà del que especifiquen aquestes bases. El Secretari de l'Acadèmia, el qual actuarà amb veu i sense vot, formarà part del Jurat i s'encarregarà d'aixecar la corresponent acta amb el resultat final de les deliberacions. Els membres del Jurat no podran participar com autors en el Certamen. La composició del Jurat es farà pública en l'acte de lliurament dels premis.

12.- En el moment de valorar les obres participants, el Jurat tindrà en consideració, per una banda, el valor artístic, estètic i literari de cada obra, i, per una altra, la qualitat i profunditat dels treballs des del punt de vista espiritual, mariològic i religiós.

A banda dels premis esmentats, el Jurat podrà concedir les mencions que cregui merescudes, tot i que sense cap mena de dotació econòmica.

13.- Els concursants premiats seran avisats personalment per tal que puguin preveure la seva assistència a l'acte de lliurament dels premis. A més a més, el resultat del Certamen serà publicat en els mitjans d'informació locals.

14.- Les obres premiades quedaran en propietat de l'Acadèmia, la qual les podrà publicar i utilitzar dins la seva activitat pastoral o cultural habitual de la manera que cregui oportuna. En tot cas sempre es farà ressenya de l'autor.

15.- L'Acadèmia conservarà les obres no premiades durant un termini que finalitzarà el 29 de desembre de 2013 per tal que els autors que estiguin interessats en recuperar-les puguin passar a fer-ho. En cap cas, però, es mantindrà correspondència amb ells, raó per la qual s'aconsella que es quedin còpia de les obres presentades.

16- Quedaran excloses de participar aquelles obres que manifesta o subliminalment ofenguin el sagrat, atemptin contra la consciència i el sentiment dels cristians o que siguin irrespectuoses amb les persones i la seva fama.

17.- Tots els participants en el Certamen hauran d'acceptar les presents bases i sotmetre's al que elles especifiquen. En els possibles casos en els que alguna circumstància hagi quedat sense solució després de l'aplicació de les mateixes, els implicats acceptaran les decisions del Jurat.

Que la Sobirana Reina de la Bellesa accedeixi inspirar els poetes, escriptors i membres del Jurat que prenen part en aquest Certamen en honor de Maria.

• Programa de l'acte de lliurament de premis del Certamen Literari Marià

Tot i que el certamen s'inicia amb la convocatòria del mateix i comprèn el període en el que els autors preparen les seves obres i les lliuren a la Secretaria de l'Acadèmia Mariana, el de deliberació del Jurat i el d'entrega de guardons, aquesta darrera fase és la que es reconeix pròpiament com a certamen.

A continuació es presenta el programa amb el que es va desenvolupar aquest acte en l'edició de l'any 2013, el qual es va celebrar al paranimf de l'Acadèmia Mariana.

CERTAMEN LITERARI MARIÀ
EN HONOR A LA
MARE DE DÉU DEL CASTELL

(Patrona de Tragó de Noguera i dels tragonins)

6 d'octubre de 2013

18:30 h Salutació i inici del Certamen

- ⊙ Entrada de les autoritats i les pubilles d'honor de Lleida
- ⊙ Actuació del **mantenidor**: Dr. Francesc Torralba Roselló
- ⊙ Presentació del Jurat i lectura de l'acta
- ⊙ Entrega de guardons a les obres premiades
- ⊙ Lliurament de la *Flor natural*
- ⊙ Reconeixements de l'Acadèmia Mariana
- ⊙ Lectura de la *Flor natural* i de les mencions d'honor a aquesta categoria
- ⊙ Salutació del Vicepresident de l'Associació d'Amics de Tragó
- ⊙ Salutació de la Il·lma. Alcaldessa d'Os de Balaguer
- ⊙ Salutació del Director de l'Acadèmia Mariana
- ⊙ Salutació de l'Il·lm. Sr. Alcalde de Lleida
- ⊙ Salutació de l'Excm. Rvdm. Sr. Bisbe

☉ Concert de cloenda ofert per l'Orfeó Balaguerí⁴ que va oferir el següent programa:

<i>Regina Coeli</i>	Gregor Aichinger (1565-1628)
<i>Ave Verum</i>	W. Amadeus Mozart (1756-1791)
<i>Ave Maria de Caccini</i>	V. Vavilov (1925-1973)
<i>La Balanguera</i> (himne de Mallorca)	J. Alcover (1854-1926) i A. Vives (1871-1932)
<i>Muntanyes del Canigó</i> (pop. catalana)	harmonització: Nadal Puig (1901-1996)
<i>Pirineu</i> (de <i>Cançó d'amor i de guerra</i>)	R. Martínez Valls (1868-1946) / (F. Aromí)
<i>Per tu ploro</i> (sardana)	J. Maragall (1860-1911) i Pep Ventura (1817-1875)
<i>La font dels enamorats</i> (sardana)	Moisès Aran i Nadal Puig (1901-1996)
<i>L'Empordà</i> (sardana)	J. Maragall (1860-1911) i Enric Morera (1865-1942)
<i>Cor dels pelegrins</i> (de <i>Tanhäuser</i>)	Richard Wagner (1813-1883)
<i>Cor dels esclaus</i> (de <i>Nabucco</i>)	Giuseppe Verdi (1813- 1901)
<i>Gloria all' Egitto</i> (d' <i>Aïda</i>)	Giuseppe Verdi (1813- 1901)
<i>Goigs de la Mare de Déu del Castell</i> (de Tragó de Noguera)	

⁴ **L'Orfeó Balaguerí** inicià les seves activitats l'any 1921. El seu fundador i primer director fou l'escolapi balaguerí P. Joan Roig. La primera actuació pública tingué lloc el dia 23 de juny (revetlla de Sant Joan) del mateix any al pati del col·legi dels Pares Escolapis i el dia 9 de novembre (diada del Sant Crist de Balaguer) li fou enllaçada la Senyera.

A la tardor de l'any 1977 es feu càrrec de la direcció de l'Orfeó N'Enriqueta Tena i Rubió, l'actual directora. Durant aquesta Tercera Etapa l'Orfeó ha aconseguit la seva plenitud amb una millora constant en l'aspecte musical i interpretatiu.

L'Orfeó és membre cofundador de la Federació Catalana d'Entitats Corals i ha actuat arreu de Catalunya, Andorra la Vella, l'Alguer, Astúries (Oviedo i Ribadeo), Ejea de los Caballeros i Granada.

● Paraules del Mantenedor del Certamen

Maria, icona de la misericòrdia

Francesc Torralba¹

No és fàcil dissertar sobre la verge Maria. Hi ha tants aspectes de la seva persona que han estat explorats teològicament, que el primer que experimenta algú, com ara jo, a l'hora de endinsar-se en l'univers mariològic, és perplexitat. Em proposo, en aquesta breu locució, aprofundir en Maria, com a referent de la misericòrdia, com a espill de la misericòrdia de Déu en el món.

⁵ **Francesc Torralba Roselló** (Barcelona, 1967). És doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona i doctor en Teologia per la Facultat de Teologia de Catalunya. Va ser Premi Extraordinari de Llicenciatura al millor expedient acadèmic (1990) i Premi Extraordinari de Doctorat a la millor tesi de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona (1992). Al 1993 es va llicenciar en Teologia i al 1997 es va doctorar. Va realitzar la tesi en filosofia sobre el pensador Søren Kierkegaard, i la de teologia sobre el pensament antropològic del teòleg catòlic Hans Urs Von Balthasar. Va ampliar estudis a la Universitat de Copenhaguen on també va estudiar llengua danesa per preparar la tesi doctoral.

En l'actualitat és Professor de la Universitat Ramon Llull de Barcelona i dirigeix la Càtedra Ethos d'ètica aplicada en aquesta universitat, és director del Ramon Llull Journal of applied Ethics i imparteix cursos i seminaris en moltes

Misericòrdia és un mot estranyament emprat en les societats secularitzades. És una virtut descrita pels sants Pares grecs i llatins, també pels tractadistes medievals. Ser misericordiós és, d'entrada, viure la misèria de l'altre com a pròpia, experimentar en el propi cor els seus sofriments. És el contrari de passar de llarg, de ser indiferent. La crida del Papa Francesc a combatre la globalització de la indiferència, a sortir de la petita bombolla en la qual estem instal·lats, és una crida a practicar la misericòrdia. La misericòrdia és una vivència del cor, un sentiment d'obertura i de comunió amb l'altre que solament pot viure un cor que ha vençut el seu enduriment. Els cristians veiem en Maria, la mare de la misericòrdia, el referent a imitar.

Maria hostatja en el seu ventre la Paraula de Déu, el Fill de Déu encarnat; revela amb la seva vida, paraules i gestos, la infinita misericòrdia de Déu, acull la novetat de la seva Paraula i

altres universitat d'Espanya i de Sud Amèrica. El seu pensament s'orienta cap a l'antropologia filosòfica i l'ètica, emmarcat dins del personalisme contemporani, planteja en la seva obra una anàlisi de les qüestions centrals de l'existència humana (el sofriment, el silenci, la mort, Déu, el sentit, la llibertat) des d'una perspectiva filosòfica que tracta d'integrar la riquesa de l'herència judeocristiana i els corrents filosòfics moderns i contemporanis. Està essencialment preocupat per articular una filosofia oberta al gran públic que pugui alternar profunditat i claredat a l'hora.

Ha publicat més de setanta llibres de filosofia sobre temes molt variats (part de la seva obra ha estat traduïda al castellà, l'alemany, el francès, l'italià i el portuguès), publica en diverses revistes especialitzades i també és molt present en els mitjans de comunicació social a Catalunya i a l'Estat espanyol.

Des del maig de 2011 President del Consell assessor per a la diversitat religiosa de la Generalitat de Catalunya. El desembre de 2011 va ser nomenat per Benet XVI consultor del Consell Pontifici de la Cultura de la Santa Seu. Des del juny de 2012 és membre de la junta directiva d'Aldeas Infantiles SOS España.

Entre les seves aficions més destacades està l'esport, la bicicleta i la muntanya (quan les seves ocupacions li ho permeten, no dubta a fer alguna escalada pels Pirineus o Pics d'Europa, lloc i font de la seva inspiració). És casat i pare de cinc fills.

esdevé el nostre referent. Maria no és Déu, però a través d'ella, Déu es fa present en el món. Maria no és una persona de la Trinitat, però a través d'ella, el Fill es fa carn.

El misteri de l'encarnació s'obre camí a través de Maria. Déu ha volgut fer-se present en la història a través de la seva persona, ha anhelat entrar en el drama de la història per salvar-la a través del seu ésser. Aquest misteri, que transcendeix la raó, és una paradoxa que, d'una banda, causa esglai, però de l'altra, una gratitud infinita. Maria hostatja la Paraula en el seu ventre, la naturalesa de Déu, d'un Déu que es defineix com l'Amor més gran. Chesterton ens exhorta a no llegir aquesta història com una faula meravellosa, com una narració fantàstica per passar les nits d'hivern; ens exhorta a creure-ho fermament, a reconèixer, amb humilitat, els límits de la raó, per concebre-ho en la seva totalitat.

No vull, però, endinsar-me en el misteri de l'encarnació, en la paradoxa més gran de totes, la d'un Déu que es fa home, en aquesta història d'amor i de patiment que és la presència del Déu encarnat en la història. Vull centrar la meva atenció en Maria, la marededéu, referent de la misericòrdia per a tots, l'amfitriona de la Paraula de Déu en el món.

Sant Ambrós, en el seu comentari a l'Evangeli de Lluc, qualifica Maria com a tipus (*týpos*) de l'Església. El Concili Vaticà es fa seva aquesta afirmació. Tipus és referent, model a imitar, a seguir. És aquell ideal que està en l'horitzó i que estimula el seu seguiment. Com és obvi, sempre hi ha una distància qualitativa entre el referent i el seguidor, però el model ens exhorta a desenvolupar les nostres potències, a emprendre el camí infinit de la bondat, a deixar-nos guiar per l'Esperit perquè arribem a ser allò que estem cridats a esdevenir.

Com a primícia dels redimits, Maria és *týpos*, és a dir, prototipus de tots els redimits; però, al mateix temps, com a mare

del Redemptor, és també la mare de tots els redimits. Per a nosaltres, és mare en l'ordre de la gràcia. El darrer concili formula de la següent manera aquesta convicció sobre un gran nombre de cristians: "Amb l'amor matern ella vetlla dels germans pel seu Fill, que encara pelegrinen i es troben enmig de perills i ansietat fins que siguin conduïts vers la pàtria benaurada"⁶.

En el decurs de la història, l'Església ha après a veure en Maria no tan sols el testimoni i el tipus, sinó també com a creació especial de la misericòrdia divina. Maria és una redimida com la resta de redimits, però, a diferència d'aquests, és preservada, des del primer instant d'existència, lliure de qualsevol màcula de pecat.

És per això que l'Església oriental denomina Maria com la Totalment Santa (*Panagia*). El Totalment Altre, Déu, es fa present en la història en la Totalment Santa. En ella i en tota la seva vida s'imposa victoriosa la misericòrdia divina, que s'oposa al pecat, el fa anar enrere i crea espai per a la vida. Així, Maria és signe que el poder del pecat no pot, per principi, frustrar l'originari pla diví de salvació per a la humanitat. Ella és, d'alguna manera, l'arca segura en el diluvi, la resta santa de la humanitat i, al mateix temps, l'aurora de la nova creació. En la seva bellesa, encomiada per la literatura i l'art religiosos de totes les èpoques, resplendeix l'originària i definitivament perfecta bellesa natural. Ella és la criatura perfecta. En Maria hi veiem el pla originari del Creador i, a l'ensem, l'ésser humà redimit.

És possible que, als ulls d'un pensament secularitzat, aquestes afirmacions semblin alienes a la realitat, però una mirada a la literatura moderna i contemporània, ens mostra com Maria segueix essent fins avui un motiu constant.

⁶ Cf. LG 61.

Pensem, per exemple, en la Margarida (Gretchen) de Goethe en el *Faust*: “Oh tu, avesada als dolors, inclina misericordiosa el rostre sobre la meva aflicció”. El mateix motiu apareix, de nou, durant el Romanticisme en autors com Brentano i Eichendorff. També Hölderlin i Rilke se serveixen del material tradicional, si bé no en la línia de l’espiritualitat de l’Església. De totes maneres, mostren que Maria segueixi tenint influència com a model i ideal d’allò humà. D’altra banda, l’escriptora alemanya, Gertrud von Le Fort, en els *Himnes a l’Església*, no tan sols fa seus els continguts de la tradició, sinó que els actualitza tot servint-se d’un eloqüent llenguatge poètic.

Consegüentment, tampoc en el nostre món modern resulta antiquat referir-se a Maria com a mirall concret i realització especial de la misericòrdia divina. Necessitem referents, models de carn i ossos que estimulen les nostres màximes potències, els nostres anhels de realització plena. Aquesta aspiració a l’ideal, a l’excel·lència, a la grandesa, emergeix de les profunditats del cor humà i necessita ecos i figures encarnades per a poder desenvolupar-se. Aquesta forma de parlar ens segueix mostrant en l’actualitat que el missatge cristià de la misericòrdia ha cobrat una concreta forma humana, de manera que podem captar la força transformadora de la misericòrdia divina, no només amb el cap, sinó també amb el cor.

Maria és, de totes les criatures, la que dóna cos a l’evangeli de la misericòrdia divina de la forma més pura i bella. Ella és la més pura representació de la misericòrdia de Déu i el mirall d’allò que constitueix el centre i la suma de l’Evangeli. Reflecteix tot l’encant de la misericòrdia divina i mostra l’esplendor i la bellesa projectant-se sobre el món des de la graciosa misericòrdia divina.

És així com, justament a la vista de les actuals circumstàncies vitals, sovint deficients i, a voltes, tan plana comprensió de la vida, Maria pot ser tipus i resplendent model d'una nova cultura de misericòrdia. I això, tant per a la vida de cada cristià com per a l'Església i la seva renovació a partir de la idea de misericòrdia, però també amb vista a la construcció d'una cultura de la misericòrdia en la societat.

L'Església catòlica fa un pas més, encara. Maria no és tan sols tipus i model, sinó també misericordiosa intercessora per l'Església i els cristians. Per això, a la més famosa i estesa oració mariana, l'Avemaria, que es remunta ja a la salutació de l'àngel i d'Isabel a Maria (cf. Lc 1, 28.42) se li afegí, a partir del segle XV, la petició: "Pregueu per nosaltres, pecadors, ara i en l'hora de la nostra mort". Tampoc al jove Martí Luter li resultava desconeguda aquesta oració. En l'exegesi del magníficat hi percep l'esperança en una acció de Déu per intermediació de les criatures. Per això conclou la interpretació amb les paraules: "Que això ens ho concedeixi el Crist per la intercessió i la voluntat de Maria, la seva mare estimada".

Maria no s'allunya del Crist ni tampoc hi afegeix res, l'únic mediador de la salvació. En la súplica de Maria es realitza més aviat d'una manera especial i única la intercessió vicària per als altres que ha de distingir a tot cristià. Si es volgués formular allò dit en terminologia escolàstica, caldria afirmar: Maria viu i actua completament en virtut de la causa primera de la salvació; capacitada per —i totalment dependent— d'aquesta, en participa com a causa segona.

Els catòlics no adorem Maria; únicament i exclusivament Déu mereix adoració. Però sí que la venerem per sobre de totes les altres criatures com la criatura més perfecta de Déu i com a instrument en les mans divines. Ja que Déu és un Déu dels éssers humans i vol que la salvació que concedeix es realitzi a través

d'éssers humans. També això és un signe de la filantropia i de la misericòrdia divines, que en Maria resplendeixen de manera exemplar i singular.

Maria recapitula en ella mateixa i reflecteix els principals misteris de la fe. S'hi resplendeix una imatge de l'home nou, redimit i reconciliat i del món nou i transfigurat que en la seva inimitable bellesa ens pot fascinar i hauria d'arrencar-nos de certa vaguetat i estretor de mires. Maria ens diu i mostra que l'evangeli de la misericòrdia divina en Jesucrist és el millor que se'ns pot dir i el millor que podem escoltar i, al mateix temps, el més bonic que pot existir, perquè és capaç de transformar-nos a nosaltres mateixos i de transformar el nostre món a través de la glòria de Déu en sa graciosa misericòrdia.

Aquesta misericòrdia, com a do diví, és simultàniament tasca de tots els cristians. Hem de practicar la misericòrdia. L'hem de viure i donar-ne testimoni de paraula i obra. Així, mitjançant un raig de la misericòrdia, el nostre món, sovint fosc i fred, es pot tornar una mica més càlid, més lluminós i més digne de ser viscut i estimat.

La misericòrdia és el reflex de la glòria de Déu en aquest món i ànima del missatge de Jesucrist que ens ha estat regalat, i que nosaltres, per la nostra part, hem de regalar-lo als altres.

● Veredictes del Jurat del Certamen Marià de l'any 2009

Tot seguit es publica l'Acta del veredictes del Jurat, tal com va ser signada el dia 24 de setembre de 2013, i en la qual es recullen els components del mateix i els autors premiats en les diferents categories i seccions.

Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfico-Mariana de Lleida

**Acta del veredict
del Jurat del Certamen Literari Marià,
convocat per l'Acadèmia Mariana de Lleida
en honor a la Mare de Déu del Castell de Tragó
de Noguera**

Reunit el Jurat del Certamen Literari Marià que organitza la Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfico-Mariana de Lleida, presidit pel Dr. Javier Terrado Pablo i format per Mª Teresa García Soler, M^a del Carmen de Andrés Delgado, Mª Cruz Nevot de Pano, Salvador Escudé Baró, Francisco Purroy Zaragoza, Neus Caufapé Caufapé, Maria Cortés Viu, Joan Bellostas Santallusia i la Secretària de l'Acadèmia, Maria Piedad Martín Macías, que actua amb veu però sense vot, després de realitzar el procés de selecció de les obres presentades al certamen i de les corresponents deliberacions, decideix atorgar en la secció dedicada a participants en edat escolar els següents guardons:

- Categoria escolar d'estudis post obligatoris (alumnes nascuts durant els anys 1995 i 1996). Tres premis concedits pels Serveis Territorials del **Departament de Cultura de la Generalitat**, als *Treballs de reflexió i aprofundiment parlant de la persona i l'espiritualitat de Maria de Natzaret i la seva presència entre els joves d'avui*, dotats amb 100, 150 i 300 € de material escolar, respectivament, i diploma, a

Ana Isabel España Taboada, de Lleida, pel seu treball *Maria, el millor model a seguir*. Se li atorga el primer premi.

El Jurat declara deserts el segon i tercer premis d'aquesta categoria per manca de participants.

- Categoria escolar corresponent a l'Educació Secundària Obligatòria, ESO, (alumnes nascuts durant els anys 1997, 1998, 1999 i 2000). Tres premis concedits per **CaixaBank ("La Caixa")**, als millors treballs que parlin de l'amor de Maria a les persones amb les que vivia, dotats amb 75, 100 i 200 € de material escolar, respectivament, i diploma, a

María del Carmen España Taboada, de Lleida, pel seu treball *Maria, reina de l'amor*. Se li atorga el tercer premi de la categoria.

Xenia Stephania Rudon, de Lleida, pel seu treball *Maria del meu cor*. Se li atorga el segon premi de la categoria.

Maria Teresa del Hierro Dies, del Pont de Suert, pel seu treball *Maria i el seu exemple d'amor*. Se li atorga el primer premi de la categoria.

- Categoria escolar corresponent a 4t, 5è i 6è de l'Educació Primària (alumnes nascuts durant els anys 2001, 2002 i 2003). Tres premis concedits per **l'Acadèmia Mariana**, als millors treballs que parlin de Maria i la seva relació amb Jesús infant, dotats amb 75, 100 i 200 € de material escolar, respectivament, i diploma, a

Marc Albareda Farré, de Lleida, pel seu treball *Patinantge "skating": l'alegria de l'infant Jesús*. Se li atorga el tercer premi de la categoria.

Pedro Javier Gómez Fernández, de Santander, pel seu treball *Un nombre con mucha historia*. Se li atorga el segon premi de la categoria.

Cristina del Hierro Dies, del Pont de Suert, pel seu treball *Un dia qualsevol a la nit*. Se li atorga el primer premi de la categoria.

En la secció adreçada als autors en general, s'atorguen els següents premis:

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

Premi de l'Institut d'Estudis Ilerdencs: 400 € i diploma, al millor treball de reflexió i aprofundiment sobre qualsevol aspecte mariològic, especialment sobre el procés de Maria creient. Concedit a **Lázaro Domínguez Gallego**, del Ferrol (A Coruña), per la seva obra *A la Virgen María, peregrina de fe*.

En aquest apartat, el Jurat decideix atorgar una Menció d'Honor a **Ramon Gené Capdevila**, de Guissona (Lleida), per la seva obra *La fe de Maria*.

Premi de l'Ilm. Alcalde de Balaguer: 400 € i diploma, al millor treball d'estudi i aprofundiment sobre la Mare de Déu del Castell i la seva relació amb la història i la població de Tragó de Noguera. Concedit a **Josep Maria Cots Serra**, de Lleida, per la seva obra *Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera*.

Premi Montserrat Salmons Guàrdia, atorgat per Ricard Mora Pedra: 400 € i diploma, al millor treball poètic en vers que exalci la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera i el seu entorn geogràfic, històric, artístic i religiós. Concedit a **Maria dels Àngels Antillach Farré**, de Manresa (Barcelona), per la seva obra *Blaus*.

Premi del Ilm. Sr. Delegat de la Generalitat a Lleida: 400 € i diploma, al millor treball poètic en vers adreçat a enaltir Maria, mare dels creients. Concedit a **Eumelia Sans Vaca**, de Valladolid, per la seva obra *A Santa María madre de los creyentes*.

En aquest apartat, el Jurat decideix atorgar una Menció d'Honor a **Rosendo Gallego Menárguez**, de Gandía (València), per la seva obra *A la Virgen María*.

Premi de l'Ilm. Ajuntament d'Os de Balaguer: 400 € i diploma, al millor treball poètic en vers adreçat a cantar la Mare de Déu de l'Acadèmia. Concedit a **Carles Alsedà Solans**, de Lleida, per la seva obra *Verge Blanca*.

Premi de l'Ilm. Sr. Alcalde de Lleida: 400 € i diploma, al millor treball poètic en vers adreçat a cantar la Mare de Déu del Castell, de Tragó de

Noguera. Concedit a **Josep Cauzapé Espert**, de Lleida, per la seva obra *A la nostra venerada Mare de Déu del Castell*.

Premi de l'Exm i Rev. Sr. Bisbe de Lleida: Flor natural, 600 € i diploma, al millor *treball poètic en vers dedicat a lloar la Mare de Déu*.

En aquest apartat el Jurat ha trobat una gran dificultat per tal de decidir entre tres obres quina és la que més ho mereix, per aquest motiu acorda concedir dos Mencions d'Honor:

a **Francisco Jiménez Carretero**, de Albacete, per la seva obra *Versos para decir: ¡Ave María!*;

i a **Maria Terrades Compte**, de Peralada (Girona), per la seva obra *Pregària a Maria, advocada defensora*.

Finalment el Jurat resol concedir la *Flor Natural* a **Lázaro Domínguez Gallego**, del Ferrol (A Coruña), per la seva obra *A la Virgen María, con devoción filial*.

Decisions preses a Lleida, el vint-i-quatre de setembre de dos mil tretze.

La Secretària de l'Acadèmia Mariana
i del Jurat del Certamen

Vist-i-plau
Dr. Javier Terrado Pablo
President del Jurat del Certamen

● Recull d'obres premiades al Certamen Literari Marià

Com van expressar els membres del Jurat, la qualitat de les obres presentades va provocar que en algunes seccions hi hagués dificultat per tal d'esbrinar quina era mereixedora del guardó, fins al punt d'haver de considerar l'oportunitat de atorgar algunes mencions d'honor. Especialment difícil va ser la decisió en la secció que optava a la *Flor Natural*.

Tot seguit es reproduïxen totes les obres guardonades.

Ana Isabel España Taboada, de Lleida, pel seu treball *Maria, el millor model a seguir*. Se li atorga el primer premi a la categoria escolar d'estudis post obligatoris (alumnes nascuts durant els anys 1995 i 1996), concedit pels Serveis Territorials del **Departament de Cultura de la Generalitat**, als *Treballs de reflexió i aprofundiment parlant de la persona i l'espiritualitat de Maria de Natzaret i la seva presència entre els joves d'avui*.

Maria, el millor model a seguir

Em va agradar la història i em va fer pensar l'anècdota d'una noia d'un poble que per raó d'estudis va traslladar-se a la ciutat. A la residència s'adonà que havia oblidat el mirall a casa. La seva mare li va enviar "dos miralls" embolicats per separat. Al primer hi havia escrit: "*Filla, mira't bé; així ets tu*". La noia es va mirar i va somriure la gràcia de la mare. A l'altre hi havia una estampa de Maria, i la mare li havia escrit: "*Filla, mira-la bé; així has de ser tu*".

Maria de Natzaret, filla de San Joaquim i Santa Anna, és segurament la persona més influent i important de la història per ser la Mare de Jesucrist, Fill de Déu. És presentada com una jove verge amb totes les virtuts existents: obediència, amabilitat, puresa, senzillesa, amor, justícia, honestedat,... per això ha de ser un model per als joves. Molts, avui, fins i tot desconeixen qui era la Mare de Déu o no la valoren.

Maria, encara que va concebre al Nen Jesús de molt jove, va gaudir plenament de la seva joventut. Nosaltres els joves hem de gaudir-la com ella, que era feliç amb la senzillesa de la seva vida, en el seu poble i a casa amb els seus pares. No desitjava res més. El jove d'avui sovint se sent insatisfet i desitja moltes coses: mòbils, roba, ordinadors,... perquè no sap que per a gaudir

plenament de la joventut con ho va fer Maria, no són necessaris tots els béns materials.

Maria va tenir il·lusions i desitjos. Nosaltres també hem de tenir, per exemple, el desig de superar amb èxit els nostres estudis. Hem de pensar en Maria i en les dificultats que ella va tenir al donar el Sí generós a Déu en acceptar ser la Mare del seu Fill en la seva joventut i en les seves circumstàncies, i també durant tota la seva vida fins acompanyar-lo a la creu i presenciar la seva mort. Si volem fer com Maria, ens aplicarem als nostres deures amb interès i esforç, amb tot el nostre enteniment, encara que ens costi.

La bondat de Maria també hauria de ser un model a seguir en la relació dels joves amb la família. Ella era obedient i ajudava molt a la seva mare Anna. Els joves hauríem de ser molt servicials a casa, deixant de banda el nostre egocentrisme. Encara que arribem cansats o que haguéssim tingut un mal dia, hem d'estar sempre alegres, sabent perdonar i demanar perdó. També hauríem d'imitar Maria en la puresa que és una virtut poc valorada entre molts joves, que es deixen dominar per la passió i l'egoisme. Els joves necessitem mirar molt a Maria per a entendre què vol dir l'amor pur i generós.

Si els joves d'avui imitem veritablement Maria en la nostra vida de cada dia, el món serà molt millor. Els joves som el futur i de nosaltres també depèn que els més petits coneguin i estimin la Mare de Déu i la tinguin com el millor model a seguir.

Maria Teresa del Hierro Dies, del Pont de Suert, pel seu treball *Maria i el seu exemple d'amor*. Se li atorga el primer premi de la categoria escolar corresponent a l'Educació Secundària Obligatòria, ESO, (alumnes nascuts durant els anys 1997, 1998, 1999 i 2000), concedit per **CaixaBank** ("La Caixa"), als millors treballs que parlin de l'amor de Maria a les persones amb les que vivia.

Maria i el seu exemple d'amor

Maria va dir sí als plans que Déu li havia preparat i, gràcies a això, va fer possible la vinguda del Messies per a salvar la humanitat.

Aquesta obediència no va sortir en un moment donat espontàniament. Des de ben petita l'anava practicant i demostrant amb l'amor que tenia vers els qui vivien am ella: ajudava en les feines de casa als pares, els obeïa ràpidament i amb alegria, pel carrer sempre se la veia amb un somriure a la cara, quan es trobava amb algú li dedicava alguna paraula amable.

Poc a poc es va anar fent gran i Maria creixia en amor i fe a Déu. Tot això la va preparar pel dia en que l'àngel Gabriel se li aparegué i li anuncià la vinguda del Messies. En aquell moment no va pensar en ella sinó en cadascun de nosaltres i per això va donar el seu sí serè al pla de Déu.

Però no es va acabar aquí. Maria va continuar pensant en els altres i va anar a ajudar la seva cosina Elisabet. Va ajudar en el que va poder a Josep i a qui també li demanava ajuda. Va educar i alimentar Jesús fins que va decidir anar-se'n a evangelitzar. Llavors, en comptes de quedar-se a casa, se'n va anar a acompanyar-lo per ajudar-lo i recolzar-lo en tot moment.

I així va passar el temps fins que van crucificar Jesús. I Maria el va acompanyar als peus de la creu, fidel al seu fill i als designis de Déu. Allí Jesús li va encomanar la tasca de mare del deixeble estimat, de tots els deixebles, i es va convertir encara més en Mare de l'Església.

La vida de Maria no només ha estat plena de mostres d'amor dirigides a les persones amb les que convivia. Al llarg del temps s'ha anat manifestant en les diverses advocacions amb les que la recordem, algunes molt conegudes: Fàtima, Lourdes, Montserrat, Pilar,... altres més locals però no menys importants per nosaltres com Mare de Déu de l'Acadèmia, del Castell, del Remei,...

Maria és un bon exemple d'amor a imitar. Si aconseguim estimar com ella farem de la nostra vida un altre reflex de l'amor diví. Nosaltres sols no podem, però amb el seu ajut i el del seu Fill aconseguirem arribar a la santedat.

Maria, Mare de Déu del Castell, pregueu per nosaltres.

Xenia Stephanía Rudon, de Lleida, pel seu treball *Maria del meu cor*. Se li atorga el segon premi de la categoria escolar corresponent a l'Educació Secundària Obligatoria, ESO, (alumnes nascuts durant els anys 1997, 1998, 1999 i 2000), concedit per **CaixaBank ("La Caixa")**, *als millors treballs que parlin de l'amor de Maria a les persones amb les que vivia*.

Maria del meu cor

L'amor de Maria era molt fort cap a totes les persones amb les que vivia, estimava tant als seus pares Joaquim i Anna com al seu marit Josep, al seu fill Jesús i més tard al seu altre fill, l'apòstol Joan.

Als seus pares Joaquim i Anna els estimava amb un amor indescriptible, tant fort que per res del món es podia trencar. Era una filla obedient i procurava fer sempre contents els seus pares.

Després Maria vivia amb Josep i Jesús, i tots tres formaven la Sagrada Família. A Jesús l'estimava fins a tal punt que el va acompanyar i ajudar amb la creu, arriscant-se a que també la jutgessin, i va abandonar les seves pors per Jesús i per Déu. Als dos els va estimar amb cor i ànima i mai es va separar d'ells, fins i tot quan va morir, els seguia estimant, els seguia tenint en la ment i sobre tot en el cor.

Quan Jesús va morir a la creu, li va dir a la seva mare: "Mare, aquí tens el teu fills", i a l'apòstol Joan "Fill, aquí tens la teva mare", per això l'apòstol Joan va cuidar a Maria i Maria va cuidar a l'apòstol Joan, el va ajudar i estimar com si fos el seu fill biològic, perquè sabia que era lo que volia el seu fill Jesús i, per tant, també Déu.

I ara viu en els nostres cors, està present en cada bona acció que fem i ens estima com estimava a les persones amb les que vivia. Per això, també l'hem d'estimar com mai hem estimat.

María del Carmen España Taboada, de Lleida, pel seu treball *Maria, reina de l'amor*. Se li atorga el tercer premi de la categoria escolar corresponent a l'Educació Secundària Obligatòria, ESO, (alumnes nascuts durant els anys 1997, 1998, 1999 i 2000), concedit per **CaixaBank ("La Caixa")**, als millors treballs que parlin de l'amor de Maria a les persones amb les que vivia.

María, reina del amor

María era una mujer sencilla y pura y amaba a Dios de todo corazón: "Donde hay mayor pureza, allí hay más amor al Señor". María siempre había sido obediente, servicial y alegre con sus padres Joaquín y Ana. Ellos le enseñaron a querer a Dios, a rezar y a confiar en Él.

María siempre escuchaba la Palabra del Señor y siempre le obedecía en todo lo que le pedía. Por eso cuando el ángel le anunció que había sido elegida por Dios para ser madre de su hijo, le dijo: "Hágase en mí según su Palabra".

Con José y Jesús, María formó la Sagrada Familia, un modelo de hogar sencillo lleno de bondad, amor y respeto. María fue buena esposa de José y buena madre de Jesús, a quien quería no sólo por ser su hijo, sino también porque era hijo de Dios. Aunque era su madre comprendía y aceptaba que Jesús tenía que seguir la voluntad de Dios Padre, sobre todo después del día en que con su esposo José lo hallaron en el templo conversando con los doctores de la ley.

María disfrutaba de la compañía que le daban los amigos de Jesús que para ella también eran sus amigos; siempre les acogía en casa cuando iban a visitarle. Le gustaba ver sus caras alegres cuando les explicaba las parábolas.

Cuando Jesús murió, María no se separó de él. Y tal como Jesús le pidió, acogió a Juan como hijo; y Juan a ella como madre, dándole el mismo amor que le había dado a Jesús. María también estuvo unida a los apóstoles hasta la llegada del Espíritu Santo. Ella asistió al nacimiento de la Iglesia en Pentecostés. María no murió, se durmió y está en el cielo. María, reina del amor, es la más amable, la más amada y la más amorosa de todas las criaturas.

Cristina del Hierro Dies, del Pont de Suert, pel seu treball *Un dia qualsevol a la nit*. Se li atorga el primer premi de la categoria escolar corresponent a 4t, 5è i 6è de l'Educació Primària (alumnes nascuts durant els anys 2001, 2002 i 2003), concedit per l'**Acadèmia Mariana**, als millors treballs que parlin de *Maria i la seva relació amb Jesús infant*.

Un dia qualsevol a la nit

Un dia qualsevol, com tots els altres quan es fa de nit, al pati de casa Jesús dormitava als braços de Maria. Era estiu i el cel, obert de bat a bat, mostrava lluminós tot un resplendor d'estels.

- Mare, -va dir el nen- és bonic el cel a la nit. Tots aquests estels formen dibuixos.

- És el firmament -li va respondre Maria. Allà viu el Pare. La seva immensitat és més petita que l'amor que Ell ens té.

- Ja ho sé -deia Jesús.

- La seva mà de Pare ens acompanya sempre i a l'igual que amb els estels a la nit, té cura de nosaltres cada dia.

- És clar -va dir Jesús.

- Mira, Jesús, aquest estel més lluminós és utilitzat pels caminants al desert per a no perdre el sender i es diu Estrella Polar.

- Sí, és a prop d'aquells que formen un quadre -va dir el nen badallant.

- I fixa't, aquelles altres formen una creu -deia Maria.

- Sí, i a la creu serà on, un dia...

Però Jesús no va poder acabar. El somni va tancar els seus ulls. Maria tampoc va arribar a entendre però conservava tot això en el seu cor. Jesús es feia gran, avançava en enteniment i tenia el favor de Déu i dels homes (Lc 2, 52).

Pedro Javier Gómez Fernández, de Santander, pel seu treball *Un nombre con mucha historia*. Se li atorga el segon premi de la categoria escolar corresponent a 4t, 5è i 6è de l'Educació Primària (alumnes nascuts durant els anys 2001, 2002 i 2003), concedit per l'**Acadèmia Mariana**, als millors treballs que parlin de *Maria i la seva relació amb Jesús infant*.

Un nombre con mucha historia

Jesús era un niño muy inquieto, y no me refiero sólo a físicamente hablando, sino que también tenía inquietudes por conocer y saber de todo. A su corta edad ya sabía de muchas cosas, pero de donde más aprendía era con los relatos que le contaba su abuelo José. Como cada noche, el paciente abuelo se sentaba a los bordes de la cama de su nieto a contarle historias con las que Jesús conciliaba el sueño después de echar a volar su imaginación. Cuando estos cuentos le faltaban porque, por alguna razón, el abuelo no podía estar, Jesús permanecía con los ojos abiertos como platos y sólo dormía cuando el cansancio le vencía.

En una noche muy calurosa en la que hasta las sábanas molestaban, Jesús estaba ya en la cama esperando a que llegara su abuelo. Esta vez tardaba más de lo habitual, hasta que sintió un susurro en su oído:

- Ya estoy aquí, y hoy te voy a contar una historia muy interesante.
- ¡Sí, abuelo! ¿Qué me vas a contar hoy? ¿Quizás me hablarás del antiguo Egipto, o... tal vez de los romanos? Dijo el niño con verdadera intriga.
- Hoy te contaré el origen de tu nombre.
- ¡Ah, sí! Cuenta, cuenta, soy todo oídos.

Había una vez una muchacha llamada María que vivía en el pueblo de Nazaret. Era una dulce joven que tenía decidido casarse con José, que era carpintero. Hace más de 2000 años, ella fue escogida para concebir, por obra del Espíritu Santo, a un niño muy especial, un niño que tendría una misión trascendental en la historia de la humanidad. Ese niño recibió el nombre de Jesús y nació en Belén. Jesús significa salvación.

María cuidó a Jesús con cariño, siempre estuvo pendiente de él, le ayudó a crecer y a aprender, le enseñó a amar a Dios y al prójimo, le acompañó en sus viajes, de pueblo en pueblo, para anunciar el mensaje de Dios y estuvo a su lado durante toda su vida, en los buenos y en los malos momentos. Fue una madre muy amorosa y sacrificada por su hijo Jesús por lo que se considera Madre de todos nosotros.

- Como mi madre, ¿No, abuelo? Dijo Jesús medio dormido.
- Pues sí Jesús, tienes toda la razón. Tu madre y todas las madres desean proteger y cuidar a sus hijos, como María, la madre de Dios. Porque no hay amor más grande y verdadero en el mundo que el de una madre por su hijo.
- Sí abuelo,... me ha gustado la historia,...buenas noches. Respondió Jesús a la vez que bostezaba y se acomodaba para dormir plácidamente.
- Buenas noches, Jesús. Respondió el abuelo, a la vez que bostezaba contagiado por su nieto.

Marc Albareda Farré, de Lleida, pel seu treball *Patinatge “skating”: l’alegria de l’infant Jesús*. Se li atorga el tercer premi de la categoria escolar corresponent a 4t, 5è i 6è de l’Educació Primària (alumnes nascuts durant els anys 2001, 2002 i 2003), concedit per l’**Acadèmia Mariana**, als millors treballs que parlin de *Maria i la seva relació amb Jesús infant*.

Patinatge “skating”: l’alegria de l’infant Jesús

Jo, en l’actualitat, la relació entre Jesús i Maria me la imagino així:

M’imagino el nen Jesús com una persona molt alegre, treballadora, amb moltes ganes d’aprendre, molt llesta i que sempre vol ajudar en qualsevol cosa que li passa per davant. Això fa que la relació amb Maria sigui molt bona.

A Maria la imagino com una persona que sempre ajuda, una persona que viu la vida amb molt bona fe, una persona que no li importa ser ric o pobre, i tots els diners compartir-los amb gent que li fan falta per menjar, beure, per viure sota un sostre,...

Això ja remata dient que la relació entre Jesús i Maria és molt bona i que els dos ajuden molt.

En l’actualitat m’imagino aquesta conversa:

- Hola mare, diu Jesús content de veure a la seva estimada mare.
- Com ha anat avui l’escola, rei? Pregunta la mare.
- Molt bé. Avui he compartit el meu kit-kat amb un nen que no porta esmorzar i no pot pagar els llibres. Li he donat els meus estalvis de la comunió, va dir el jove noi.
- Doncs jo, Jesús, he anat a Càritas i els hi he donat tots els diners que teníem, va dir Maria.
- D’acord, mare, estic molt orgullós de tu, va dir Jesús.

La Verge Maria respongué: I jo de tu, fill.

A tots dos no els agradava quedar-se les coses per a ells, volien veure somriures a les cares de persones que no se li havien vist mai. Alegrar la cara de la gent.

Així és com jo crec que seria la relació entre Jesús i Maria en l'actualitat.

Lázaro Domínguez Gallego, del Ferrol (A Coruña), per la seva obra *A la Virgen María, peregrina de fe*. Premi concedit per l'**Institut d'Estudis Ilerdencs** pel seu treball de reflexió i aprofundiment sobre qualsevol aspecte mariològic, especialment sobre el procés de Maria creient.

A la Virgen María, peregrina de fe

I

Un mundo nuevo, un mundo luminoso,
como un brillante oasis de paz y de esperanza,
pendiente estaba sólo de tu boca,
de tu *sí* generoso y encendido
de ternura, de amor incontestable.
Una nueva y radiante primavera
iba a entrar en la historia.
Una divina voz sutil, eterna,
te pedía permiso para llenar de nuevo
de fragancias perdidas
el gigantesco y pobre corazón del mundo.
Sólo tus labios de azucena pura
podían recrear la Tierra lastimada.
Y tu boca se abrió gozosamente humilde
para que Dios entrara, como un mar sacrosanto,
en la playa bendita de tu seno.
En este *sí* primero de tus catorce abrilés,
en este *fiat* tuyo, desnudo como un lirio,
comenzó el balbuceo de tu fe peregrina.
Ya estás comprometida. Ya libremente has puesto
la raíz de tu fe
a crecer en el surco de la vida,
como crecen las mieses en el campo.
Has aceptado a Dios

con los ojos hundidos en el hondo Misterio.
Tu fe se ha apoderado de la Luz inviolada,
de la Verdad sin límites,
del Amor infinito.
Y ya, desde tu *sí*, la presencia divina
será vagido puro en tus vagidos,
sudor estremecido en tus cansancios,
palabra perfumada en tus silencios,
aliento progresivo de tu aliento,
alivio permanente en tus dolores
y alegría en tus júbilos de madre.
La fe que te ha alentado ese *sí* generoso
se hospedará en tu carne,
caminará contigo a donde vayas,
y se hará huella firme de tus pasos
a lo largo y lo ancho de tu quehacer diario.

II

En Nazaret se hará dulce molienda
de trigo candeal entre tus manos,
candil bajo las noches tenebrosas,
y sonrisas de lirio ante los ojos
atónitos, inquietos, de tu esposo José.
En Nazaret tu fe se hará suspiro
maternal, cadencioso,
ante el rostro risueño del fruto de tu vientre.
Día y noche estará Dios en tus labios,
en tus ojos de madre hacendosa y activa,
al filo de tus manos laboriosas,
sobre el plinto armonioso de tu silencio virgen.

III

Como una dulce alondra, con alas de alegría,
peregrina de fe por caminos inhóspitos,
portadora de Dios, con la mirada pura,
venciendo todo riesgo,
con la urgencia apostada en los talones,
dejas el nido cálido de tu árbol nazareno,
y te haces mensajera del misterio divino
para Isabel, tu prima.
Como un río de paz que se desborda,
con la fe en la sonrisa,
abierto el corazón a la Palabra,
comenzaste, María, la misión de la Iglesia.
Y aquí en este contorno familiar y sencillo
resuena como un himno, bajo el aire del cielo,
la voz que te proclama
dichosa por tu fe, porque has creído.
esta es tu identidad, ésta tu imagen,
éste el dibujo cierto de tu figura cumbre.

IV

La fe te hizo obediente, mirlo puro de gozo
en la rama de Dios,
buscadora constante
de su eterna y divina voluntad,
paloma que confía en su amor absoluto.
La fe te consagró para los siglos
en lira de alabanza,
en poema que canta las acciones de Dios
y dibuja su rostro
con pinceles de gozo exuberante.

V

La fe, adhesión a Cristo,
al hijo venturoso de tu vientre,
te implicará, María, en su destino
de largo sufrimiento,
en su gólgota duro y doloroso,
en su penumbra y soledad de muerte.
Pero estarás de pie -la fe es tu fortaleza-
junto al madero, sola ante el Misterio,
sin otra luz que el sol de tu mirada
desangrada de pena, hundida en la agonía.
Supiste de la espada
que atravesó la rosa de tu cuerpo,
y de la sangre viva, redentora,
que salpicó de llanto tu alma entera.
Desde tu *sí* primero hasta el *sí* de tus íntimos sollozos,
a la sombra de la cruz anclada,
tú fuiste, Madre, la gacela pura,
la mujer de la fe, la mensajera
del amor que a la fe siempre acompaña.

VI

Tú fuiste, Madre, la mujer creyente,
la mujer de esa fe firme, segura,
que es unión, comunión con el amado
desde principio a fin,
y que en tu vida humilde, sencilla, laboriosa,
en silencio tejía con hilos de esperanza,
entre sombras y luces, muchas veces tientas,
los caminos gozosos de la Pascua gloriosa.

Ramon Gené Capdevila, de Guissona (Lleida), per la seva obra *La fe de Maria*. Menció d'Honor al premi de l'**Institut d'Estudis Ilerdencs** pel seu treball de reflexió i aprofundiment sobre qualsevol aspecte mariològic, especialment sobre el procés de *Maria creient*.

La fe de Maria

I) Exordi: La Llum de la Fe

(Teòlegs)

- FIDE, Fe.
- Tresor de gran valor!
- Qui en vol en té?
- Joia preciosa, pedra fina,
no pas per soterrar en un cofre ocult,
sinó al centre de vida, puig il·lumina!

- Ens duu sempre cap al Bé,
ens mena a seguir el Crist,
la Llum de la Fe.

- *Roma Locuta, causa finita,*
LUMEN FIDE.

II) Desenvolupament: Maria Creient

(Déu i un Àngel)

Déu: - Mireu, Maria!
Dona de Fe,
mireu, Maria!

Àngel: - Senzilla i fatigada?

Déu: - Plena de gràcia i alegria,
La verge és l'escollida.
(*Si Ella Vol*)

(*L'Àngel i Maria*)⁷

Àngel: - Sigueu beneïda entre les dones!

Maria: - Qui és que hem torba així?

Àngel: - L'Àngel del Senyor,
no tingueu por...

Maria: - Que vol de mi?

Àngel: - ELL s'ha fixat en VÓS
per baixar al món,
si Vós voleu,
us cobrirà l'Esperit,
sereu, Mare de Déu?!

Maria: - Sóc l'Esclava del Senyor,
si és la Seva Voluntat
aquí hem teniu,
ho accepto de grat,
que es faci com diu.

(*Maria i Elisabeth*)⁸

Elisabeth: - Sou beneïda!,

Maria!

Elisabeth: - VÓS Sou beneïda!,
i el vostre Ventre és Sant!

Maria: - No crideu tant,
cert, segueixo el camí
però no el trio pas jo,
només sóc l'Esclava
del meu Senyor.

⁷ Anunciació. Lc 1, 26-38

⁸ Visitació Lc 1, 39-46

Elisabeth: - Sortosa i Benaurada,
puig heu cregut en la seva paraula!
(i es complirà)

(*Maria*)⁹

Maria: - ELL és poderós, savi i Sant,
el meu cor exulta de joia,
com ha fet en mi quelcom tan gran?
Ha mirat la meva insignificança
i totes les generacions hem diran
Benaurada
doncs en el Fill obtindran l'Esperança...

(*L'Àngel i els Estols Celestials*)

Àngel: - Mireu Maria!
fatigada i senzilla,
més plena, de gràcia i alegria.

Àngel: - Mireu Maria. Mireu!
beneïda entre les dones,
és Serventa de Déu.

Estol: - No és pas la Maria, dels imatges sagrats,
tan sols una Dona? Del poble, i creient
sense trons, ni ceptres, corones ni
brodats!

Àngel: - La fe de Maria
no és per obtenir
privilegis ni dons, sinó per servir.

Estol: - Roba humil. Hàbit de Pelegrí,
sandàlies ja desgastades
de seguir el seu camí diví.

Àngel: - Així és, per tota la vida.
Peregrina de la Fe
Guia i Exemple, per tot lo món sencer.

⁹ Magnificat Lc 1, 46-55

Àngel: - Puig en tots els Misteris,
de Goig i de Glòria,
de Llum i de Dolor,
fa sempre i es fia del Senyor.

Estol: - En tots els Misteris, de Goig, de Llum, de
Glòria,
en tots els Misteris, també de Dolor,
es manté arrelada en Crist,
ferma en la Fe.

(L'Àngel)¹⁰

Àngel: - Inclús plorant als seus peus,
trobem a la Mare de Déu,
quan el Messies és clavat a la creu,
i l'han negat els seus...

Àngel: - Oh! Déu meu,
com creu!

III) Corol·lari: La Fe de Maria, la nostra Fe

Església: - Totes les generacions,
preguem a Maria
Benaurada, Mare, Verge, Beneïda.

Àngel: - Per la seva Fe,
perquè cregué!

Àngel: - Sense la Fe, tot és buit
qui cerca Déu, i en fa la voluntat
dóna gran fruit.

Àngel: - Mireu, Maria!
servidora amb delit,
il·luminada per l'Esperit,

Àngel: - Mireu, Maria. Mireu!

¹⁰ Jn 19, 25-26

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

La seva Fe, Llum,
il·lumina la nit, ens duu a Déu.

Àngel: - La Fe de Maria,
és també,
la teva Fe.

Fidel: - La Fe de Maria,
és la meva Fe,
Déu em salva,
i em mena cap al Bé.

Fidel: - Us imploro, Senyor,
amb fervor i pietat,
doneu-me més Fe,
Esperança i Caritat.

*(I Maria, no hem deixeu,
i guieu-me cap a Déu).*

Josep Maria Cots Serra, de Lleida, per la seva obra *Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera*. **Premi de l'Ilm. Alcalde de Balaguer** al millor treball d'estudi i aprofundiment sobre la *Mare de Déu del Castell i la seva relació amb la història i la població de Tragó de Noguera*.

SÍNTESI EXPLICATIVA DEL TREBALL¹¹

Pel certament d'aquest any s'ha convidat per estudiar i honorar “**La Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera**” i a la vegada retre un homenatge a la gent que fa 50 anys van abandonar el poble inundat pel pantà de Santa Anna i van deixar allí història, sentiments , afectes, sense oblidar a la estimadíssima Verge del Castell, que tots porten al seu cor i al seu record.

Per intentar portar a terme aquesta empresa, s'ha fet un recorregut pels lloc més significatius del terme de Tragó, i al mateix temps, després de moltes hores de biblioteca, documents i arxius, intentar treure tot el que d'una manera o altra ha tingut o té relació amb la Verge i amb la gent de Tragó. S'ha iniciat al moment del naixement del poble i fins l'11 d'abril de 1962, en que aquest va quedar inundat.

Hem parlat: del poble en sí ,(com a lloc), de Santa Llúcia, del castell, del monestir, de l'ermita de Santa Maria del Castell de Tragó. S'ha donat molta importància a tota la documentació que ha estat a les meves mans, citant amb notes el lloc d'on s'han tret. S'ha regirat en lo possible els Arxius del Bisbat i de la Catedral, i per no deixar res a l'aire, han estat mirades fins les últimes notes que hem trobat. Però, no n'hi ha mes;... Amb tot això, he intentat confeccionar una hipòtesi, que pot ser real o no. Però, que en gran part podria , a falta de més dades, satisfer l'origen i

¹¹ La presentació d'aquesta síntesi era obligada quan el treball excedia de un full segons les bases de la convocatòria del Certamen.

l'essència del que es pretenia: lloar la Verge de Santa Maria del Castell i fer un càlid record als habitants (ex-) de Tragó, quan cada any, als voltants del 24 d'abril es reuneixen al Monestir per recordar tots aquells sentiments , afectes i fraternitat sota l'aixopluc de la Verge del Castell.

El títol del treball, és: **“MARE DE DÉU DEL CASTELL DE TRAGÓ DE NOGUERA”**. Participa a la secció 2.g.

Lleida, agost del 2013

TREBALL PRESENTAT

Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera

La Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida, fou fundada l'any 1862 pel Revnd. Josep Maria Escolà amb la participació dels senyors Josep Mensa i el Dr. Lluís Roca. Aquesta modèlica institució va tenir per finalitat la promoció de les arts i les lletres de signe marià. Organitzava anualment un certamen marià i va tenir un important paper a la “Renaixença” cultural de Lleida, especialment per les destacades figures que participaren en aquests concursos. L'any 1868, s'inicià una ambiciosa col·lecció amb el títol de : España Mariana...imágenes de los santuarios, capillas i templos...de esta nación. La magnitud de l'obra va fer impossible la seva continuïtat.

La celebració dels Jocs Florals , actualment concursos, té el seu origen a l'Edat Mitjana i avui ja en queden pocs. Fent record dels principals organismes i les primeres autoritats de la ciutat que han recolzat la celebració dels certàmens, assumint el seu ajut en diferents maneres.

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

Pel certamen d'aquest any s'ha convidat per estudiar i honorar "**La Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera**" i a la vegada retre un homenatge a la gent que fa 50 anys va abandonar el poble inundat pel pantà de Santa Anna i van deixar allí història, sentiments i afectes, i sense oblidar a la estimadíssima Verge del Castell, que tots porten al seu cor i al seu record.

Per començar aquest treball (pel goig dels habitants de Tragó) i per donar una base física a l'entorn de la Verge del Castell, enumerarem els llocs o monuments que hi ha al terme o territori:

Pont de Tragó	Ruïnes
Santa Llúcia de Tragó.- (4 20' 20'' -41 56' 42'')	Ermita
Castell de Tragó.-	Ruïnes (conf amb l'església)
Mare de Déu del Castell (4 17' 58' - 41 56' 54'')	Ermita
Sta Maria de Vallverd (4 18' 20'' -41 55' 50'')	Ruïnes monestir
Sta Maria i S Jord (4 17' 45''-41 56' 46')	Ruïnes esgl. parroqu. (2)

Altres llocs de referència pels de Tragó:
Santuari de Cérvoles
Sta Maria de Montessor (1)

A partir d'aquests llocs o monuments citats anirem analitzant tot allò que pot tenir alguna o molta relació amb **la Mare de Déu del Castell**. També seria precís afegir una dada que per no ser material, no és menys important: **Les llegendes** o tradicions.

Primer analitzarem el poble que dóna nom a la Verge del Castell:

Tragó de Noguera

Lloc a l'esquerra del Noguera Ribagorçana, igual que els seus agregats Blancafort i Boix, a 8 kilòmetres d'Alberola i 32 de Balaguer i a uns 40 de Lleida. Limita amb els termes de Blancafort i Millà, Alberola, Boix i Estopiña a la província d'Osca.

Consta de 216 edificis i 709 habitants (aquestes dades són de començament del segle XX), en el moment d'ésser evacuats pel pantà de Santa Anna eren 496 (4). L'any 1831 hi havia 535 ànimes i lo senyoriu era de l'Abat de Poblet. La parròquia és d'ascens i dedicada a **l'Assumpta**. És de l'arxiprestat d'Àger i diòcesi de Lleida.

Els hereus actuals d'aquella gent es van dispersar per diferents punts de la geografia catalana, però el sentiment i la tradició fan que, en arribar un cert període de cada any, es tornin a trobar amb motiu de l'aplec que fan en honor a la Mare de Déu.

La festa major és el dia 23 d'abril i el dia següent **24 la Mare de Déu del Castell**, a la capella de la qual s'hi va en processó.(Com era antiquíssima devoció i costum).

Hi ha en aquest poble les ruïnes d'un convent de monges cistercenques conegut com "lo Monestir".

El Pont de Tragó

És un pont que unia, a l'època medieval, el costat dret i esquerre del riu de Tragó, diguem el costat dret/esquerre, perquè en aquells temps no era clar el concepte de Catalunya/Aragó. Riuades i altres circumstàncies el destruïren i avui és una simple ruïna enmig del riu. Posteriorment i més a prop del poble se'n va construir un altre (de sirgues) que va arribar fins als últims dies del poble. En la documentació analitzada no consta res sobre la Verge del Castell al vell pont. Si que durant molts segles, en molts documents testamentals hi ha donacions al monestir de Vallverd i al pont de Tragó.(3)

Santa Llúcia de Tragó

L'església de Santa Llúcia és al cim d'una roca que domina el camí que ve d'Alberola cap a Tragó. Cal prendre la pista d'Alberola a Tragó i abans de trobar la pista que va a Boix, es

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

cerca un corriol empedrat que arriba a la capella de Santa Llúcia, visible des del camí, al cim de la roca.

No es coneix, cap referència històrica de l'església de Santa Llúcia (5) excepte uns documents trobats, que indiquen que es van vendre: teules, bigues i altres coses de l'ermita l'any 1791.(6) Fou una capella dependent de la parròquia de Santa Maria de Tragó de Noguera.

L'ermita és un edifici d'una sola nau i un absis semicircular. La porta s'obre a la façana sud. Al centre de l'absis hi ha una finestra. L'aparell és de carreus irregulars.

Avui no tenim constància que per Santa Llúcia es faci cap aplec.(7)

Castell de Tragó

Del poble cal mencionar el seu antic castell del que no queden casi ni pedres i que està situat damunt del poble en una penya, des d'on es controlava la població i el pas de la Noguera Ribagorçana. Des de les primeres cases del poble abandonat i saltant per enmig de les runes i els enderrocs es pot arribar al cim del turó del castell(8), on no resta més que un mur d'escasses filades (Aquí cal dir que en moltes fotografies de les restes de l'església parroquial del poble de Tragó, es confonen amb les que acabem de citar). El castell és esmentat en documentació del segle XI, en poder del sarraïns (conquerit l'any 1091) i dos anys després el recuperen, fins que l'11 de juliol del 1094 és conquerit definitivament per Guerau Pons de Cabrera, net d'Arnau Mir de Tost. La primera forma enregistrada data del 30 de gener del 1063, per donació de R. Berenguer I a la seva muller Almodis a qui dóna uns castells i cita entre varis els següents límits: " Et ipsum castrum de Cannelas habet afrontacions: a parte orientalis in castro Hos, a parte meridiei **in castro Drogon**, a parte occidentis in flumen de Noguera. (9)" Aquest castell junt amb el

lloc de Tragó, passa a mans del monestir cistercenc de Vallverd per compra, l'any 1158. Venut a l'any 1351, torna a ser comprat pel monestir al 1372. Fins que al 1452, el monestir de Vallverd passa a dependre del monestir de les Franqueses. L'any 1474 passà tot a Poblet, juntament amb Tragó i el seu castell, fins a la desamortització de Mendizábal.

La repoblació d'aquesta zona no consta fins als anys d'Ermengol VII (1171) amb la fundació del monestir cistercenc de Vallverd (10)

Monestir de Santa Maria de Vallverd

Les ruïnes de l'antic monestir cistercenc femení de Santa Maria de Vallverd, conegudes a la regió com el "convent del Pla o de les Bernardes" estan situades en una terrassa que hi ha al costat esquerra del riu Noguera Ribagorçana, un kilòmetre cap al sud de l'estret de Tragó i a uns vuit o deu abans de la presa de contenció que forma el pantà de Santa Anna. Aquest monestir es troba a uns dos kilòmetres, seguint la línia del riu, del poble totalment enrunat de Tragó de Noguera que desaparegué sota l'aigua l'any 1964.

Per accedir-hi es pot agafar la carretera que mena fins a Ivars de Noguera, a la sortida del poble s'ha de prendre un camí, que en cinc kilòmetres ens durà fins a l'abandonat lloc de Boix, i després de fer-ne uns altres set, per una pista forestal, s'arriba al pla del monestir, on es troba el que encara queda de l'església. Molt a prop del riu.

Feta la presentació del monestir de Santa Maria de Vallverd seria bo indicar com era el funcionament de la vida en un centre religiós d'aquest tipus indicant l'extensió del monacat femení a Lleida, l'abundància de centres, els àmbits geogràfics i històrics, els noms del centre al llarg del temps i les ordres a les quals va pertànyer.

Dintre del comentari introductori del centre, seria de gran importància exposar quines eren les propietats del monestir que durant un temps van ser molt abundants i que posteriorment, i fins a la seva , ja no va ser així. Atesa la brevetat d'aquest estudi s'exposaran breument aquests punts: aspectes jurídics, estructura social, procés d'extinció i estat actual.(11)

Aspectes jurídics: Vallverd sorgeix d'un veritable moviment de laics. El primer pastor de la "comunitat" és un laic que no depèn de cap ordre. Les activitat eremítiques comencen cap a l'any 1092. Posteriorment i en data imprecisa, s'incorpora al Cister.(12)

En referència a l'estat actual: de l'antiquíssim monestir de monges cistercenques denominat Santa Maria de Vallverd, del qual l'abadessa era senyora feudal de Tragó, Canelles, Blancafort, Andaní, Cérvoles, part de Estopiñan, i un extensíssim patrimoni, no queda quasi res...parets que eren l'estructura del centre.(13)

Pel que fa a l'estructura social: l'abadessa tenia potestat de jurisdicció i de domini. Era responsable del govern espiritual i temporal del monestir. Els signes de la autoritat eren: la Regla, el bàcul, l'anell i la crossa en forma de T, que utilitzava en actes civils.(14)

Respecte al procés d'extinció: Hem de considerar-lo un fet que arrenca a mitjan del segle XVI (1348-1351) i que acaba cent anys més tard, amb l'annexió al monestir de Santa Maria de Les Franqueses. En segon lloc, hem de distingir entre causes remotes i pròximes: conjuntura del país, descens de membres, mal comportament de l'abadessa de Tragó. Tot això fa que Tragó quedi unit al monestir de la mateixa ordre a Balaguer. El destí final dels béns (propietats a 17 pobles amb una extensió entre els tres principals de 3450 Ha., equivalent a 8000 jornals) de Santa

Maria de Vallverd , després de molt peregrinar, acaba en mans del monestir de Poblet.(15)

Santa Maria del Castell de Tragó

La capella del castell de Tragó és a la meitat del turó que domina el poble de Tragó pel Nord, on hi ha les escasses restes del seu castell.(16) Saltant entre les runes i els enderrocats es pot arribar des del poble fins al cim on hi ha el castell junt a l'ermita i, com diu un document parroquial, entre l'església parroquial del poble i l'ermita del Castell, hi ha uns 300 metres(17)

No s'han localitzat, fins a l'actualitat, notícies històriques documentals que es refereixin a la capella de Santa Maria.

És un edifici de una sola nau, coberta amb volta de canó, amb un absis semicircular. La porta té un arc de mig punt que s'obre a la façana oest. En aquesta façana hi ha una única finestra que recorda la finestra central de l'església de Vallverd(18). Les façanes són llises, sense ornamentació i a la façana sud hi ha un petit campanar d'espadanya d'un sol ull.

Llegendes/Cronologia/Hipòtesis

A.- Llegendes

La primera llegenda atribueix la troballa d'aquesta imatge al senyor del castell de Tragó, qui de forma sorprenent l'havia trobada dintre d'una cova habitada per un "drac", al qual va vèncer en la lluita, i va portar la imatge al seu castell per fer-li una capella on rebés culte.(19)

Una altra versió llegendària explica que aquesta imatge va ser trobada en el fossar obert per tal de construir els fonaments on

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

s'assentava l'antic castell, on es venerà, i d'aquí li vindria el nom de Mare de Déu del Castell.(20)

Fruit de llegendes com aquestes o similars, he de dir que existeixen sis o set llocs aquí a Catalunya en que la seva advocació també és de "La Verge del Castell" (21)

B.- Cronologia

Aquest punt és un simple enunciat dels noms que a la Mare de Déu i al lloc on estava, que pot ser el més proper (Monestir), se l'hi han assignat al llarg de vuit-cents anys. Per posteriorment, poder argumentar la hipòtesis que al seu moment exposarem.

1092.- Església de Sta. Maria de Tragó.

1171.-Esglesia de Sta. Maria del Pla de Tragó.

1189.-Nostra Senyora de Tragó.

1189.-Santa Maria del Pla de Tragó.

1190.-idem

1196.-idem

1198.-Santa Maria de Vallverd.

1198.-Monasterio de Vallverd.

1204.-idem

1220.-idem

1233.-idem

1256.-Religiosa de Vallverd.

1267.-Monasterio de Tragó.

1290.-Religiosa de Vallverd.

1303.-Abadesa de Vallverd.

1314.-Monasterio de Vallverd.

1341.-Monasterio.

1372.-Recompra del Castillo y el lugar de Tragó, por Vallverd.

1452.-Unió del monestir de Vallverd al de Las Franqueses (Balaguer).

1474.-Possessió per part de Poblet del monestir, termes, llocs i castells de Tragó i Salavert.

1560.-Tragó adquireix categoria de vila.

1618.-Vallverd i Les Franqueses estan destruïts(21).

1845.- Madoz, en parlar sobre Tragó diu: "...inmediato al pueblo hacia el E. Se encuentra una ermita titulada de la Virgen del Castillo...".

1852.-L'església de Tragó pertanyia a la Col·legiata d'Àger i, amb aquest Concordat, passa a la diòcesi de Lleida.

C.-Documents

Documentació trobada als "Arxius parroquials del Bisbat" i "Arxius de l'Església Catedral" que, teòricament, pot confirmar, en alguns punts, l'escassetat de documents per il·lustrar els fets sobre la Verge del Castell de Tragó.

Parròquia de Tragó:

Església parroquial de Tragó, Any 1682.- Església de Tragó, sota el patrocini de la gloriosa Assumpció de Nostra Senyora, Any 1710.- Església parrochialis Assumptionis Beatae Mariae loci de Trogo, Any 1732.(22)

Rectorologi:

53-Domingo Ambrós. /54-Joan Pujol. 1936: Crema de l'església parroquial i destrucció de la imatge "primitiva"./1939:es continuen fent les processons que des de molt temps enrere es venien fent a l'ermita del Castell./55- Josep Canes (1939) /56- Miquel Juvilla. (1947)./ 57- Valero Beltran.(1947-49)/ 58- Jesús Tarragona.(1949-52)/ 59- Salvador Roigé (1952-59) /60- José Puy.(1959) /61-Josep Mª Roig.(1959) /62- José Piñol.(1961) / 63- José Meda.(1961). 11 d'abril de 1962 comença a inundar-se el poble. (23)

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

Llibre de Baptismes:

“En la Iglesia parroquial de Nuestra Señora de la Assumpció del lugar de Tragó de Noguera”.- Anys 1895 i 1906.(24)

Llibre de Testaments:

Siguin celebrades misses i una el dia de N.S. d'agost (any 1732) / A l'ermita de Sta. Llúcia de Tragó. (any 1741)/ Fossar de l'església parroquial de Tragó.(any 1789) (25)

Actes Comercials:

Actes de venda al batlle de Tragó, en nom de l'abat de Poblet, terres i propietats. (any 1685). (26)

Documents Diversos:

Compra de terres a la partida del monestir, refrendat posteriorment.

Es realitzen obres a l'església parroquial (4 juny del 1798)

Es sol·licita i es paga una campana per a l'ermita del Castell (30 setembre del 1880) (27)

S'intenta vendre l'ermita de Sta. Llúcia de Tragó (30 octubre de 1793) i posteriorment es cobra el resultat de la venda de bigues, teules i pedres (24 febrer de 1795) . Es cobra la venda i s'aplica a l'església parroquial (any 1796) (28)

En una nota de l'any 1948 es diu: “Recibido del santuario de la Virgen= 100 pts”. I en una altra de l'any 1950 s'explica un ingrés de l'ermita de la Verge del Castell de 14'70 pts. a l'església parroquial (29)

Visites Pastorals:

“Titulares de la parròquia: La Asunción de Maria /.../Vecinos: 195 vecinos y 563 almas de comunión/ Altares : 5 / Cofradias: 3 / Santuarios : Ninguno / Ermitas: “Una ermita bajo la advocación de la Virgen del Castell, tiene un solo altar y no tiene patrono, ni renta y depende de la Iglesia” / Religiosos: Ni hombres ni

mujeres / Firmado el Párroco José Pons. Tragó de Noguera: 31 de agosto del 1891". (30)

Visites Pastorals : any 1895.

Visites Pastorals : any 1900. "El Obispo de Lleida Dn J. Messeguer i Costa en su tercera visita a Tragó de Noguera el 16 de junio del año 1900 dice y escribe: "Por la tarde hemos visitado la ermita de Nuestra Señora del Castell a la que concedimos indulgencias" (31)

Visites Pastorals: anys 1919 i 1922.

Hipòtesi

Farem ús del concepte d'hipòtesi per iniciar la nostra aportació a tot el que fins ara s'ha exposat en aquest treball sobre la història de la Mare de Déu del Castell.

Proposició no evident per si mateixa, però que se suposa alguna certa que pot derivar-se d'ella; si la hipòtesi queda provada, es converteix en norma. Aquest serà el procés que a partir d'ara intentarem dur a terme amb les dades que fins avui hem recollit i que moltes d'elles ja hem consignat.

Llegint al P. Narcís Camos en la seva obra "Jardin de Maria" de l'any 1657 i també a "Santuarios Marianos de Cataluña" en el Vol 1, veiem que la major part de santuaris, ermites, capelles i advocacions de la Verge Maria, són fruit o conseqüència, en la majoria de casos, de l'aparició de la imatge a un pastor prop d'un bou agenollat, raigs lluminosos al cel, manant salts d'aigua en llocs insòlits, misteriosos trasllat al lloc d'origen... Fets, tots ells, que en el nostre cas no es donen. Sí que, ja hem citat en anteriorment, les extraordinàries llegendes que es fan sobre el castell de Tragó (7).

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

Quelcom a considerar, ja que el seu nom ho indica, és el Castell de Tragó. Cal també analitzar el moment en que aquest es crea i les vicissituds que passa des del 1063 en que s'inicia la conquesta del territori de Tragó. Els posteriors anys 1107 i 1116, es conquesta i reconquesta el castell. Es realitza la compra del mateix castell i "poble" de Tragó pel monestir, i sabedors com som (10) de que la repoblació de la zona la va realitzar el monestir de Vallverd. Tot ens indica que distraure el temps en crear capelles o oratoris a la Verge Maria, no era el moment per a fer-ho. Això és la base per creure que la Verge del Castell no va sorgir en aquella època ni en aquell indret.

Entrem ara a considerar la gran aportació que tenim sobre el Monestir de Santa Maria de Vallverd i les diverses advocacions que es donen a aquest centre, des de la seva iniciació o fundació, fins a la seva extinció, que en el seu moment ja es va mencionar:

1092.-Església de Sta.Maria de Tragó./1171.-Església de Sta. Maria del Pla de Tragó. /1189.- Nostra Senyora de Tragó./ 1189.- Santa Maria del Pla de Tragó./1190.- Santa Maria del Pla de Tragó./1198.- Santa Maria de Vallverd./ A partir del 1250 es diu: que els tributs, delmes i altres pagaments al monestir es faran " in festo Beatae Mariae Virginis, mensis augusti, intus monasterii" /Fins el 1303: Monestir de Vallverd./Fins 1341: Abadessa o Monestir de Vallverd. /1452.-Unió del Monestir de Vallverd amb el de Les Franqueses./1474.- Possessió de Poblet del Monestir, terres, llocs i castells de Tragó i Salavert./1560.- Tragó adquireix categoria de vila./1618.- Vallverd i les Franqueses estan destruïdes./1845.-Madoz, (32) diu, quan descriu el poble de Tragó: "Inmediato al pueblo hacia el E. se encuentra una ermita titulada de la Virgen del Castillo".

A partir d'aquí i després de tot el que fins ara s'ha exposat, venen les preguntes que podrien ser la base de la nostra hipòtesi. Diuen els escrits que "Bernardus amabat valles", recordeu els

noms de monestirs que comencen per :Vall o Vallis (Cas Vallverd). Recordeu el que defineix la seva Regla: són orants que busquen observar-la i condueixen als fidels a la contemplació de Crist i de la seva mare Maria. Això és el que mou el Cister: la unió amb la Verge Maria , el que fa que es doni una especial devoció a “les imatges de Santa Maria als seus convents”. Recordeu?: Santa Maria de Poblet./Santa Maria de Solius./Santa Maria de Vallbona./ Santa Maria de Valldonzella./ Santa Maria de Casbas./Santa Maria de Piedra./Santa Maria de Huerta... crec que ja n’hi ha prou. I ara ve una altra pregunta: És que Vallverd no tenia també una imatge del seu patronat? I què se’n va fer des del moment en que desapareix el monestir i es converteix en granja de Poblet?. El monestir s’anava arrasant i el que quedava era de tots .Què fer amb la imatge de la Verge del convent? El convent no era adient i recordava massa coses als habitants de Tragó (com acostumava a succeir en territoris que havien estat de l’església). Es podria utilitzar un lloc de tots, com podia ser el castell? És possible? Per què no?. Destruir-la, sense més ni més, no entrava als cors i a la devoció d’aquella bona gent. Va ser així? ...Per què no? Per a mi, té totes les possibilitats, malgrat el silenci més absolut de quasi tres-cents anys. I després d’aquesta llarga exposició, passarem a veure coses més pròximes i de les quals tenim informació.

Aquest apartat està basat en la secció que diu C.-Documents, en el que com heu vist, apareixen les cites dels segles de finals del XVIII, XIX i XX, referents a l’església parroquial, St. Lúcia, rectorològics, visites pastorals, documents diversos i alguna cosa sobre l’ermita de Nostra Senyora del Castell, que tampoc explica quin és l’origen o la tradició coneguda, que es podria utilitzar avui com a base de la devoció i honra de la Verge Maria que en aquest certamen es pretén exaltar.

Finalment, hem de dir que la imatge actual de la Verge del Castell ha sofert en aquests 75 anys que van des de les vigiles de

la guerra civil 1936-39 fins als moments actuals. Tot el que es diu en aquest apartat, correspon a testimonis reals i actuals de ex-veïns del poble.

Tenim entès que abans del 1936 hi havia al costat de les ruïnes del castell, a 300 metres del poble, una petita ermita amb un campanar d'una sola campana, on es venerava la Mare de Déu del Castell, (hem vist una fotografia que s'hi veu un altar molt ben guarnit). Cada any, per la festa, el dia 24 d'abril, pujaven amb processó la gent de Tragó i d'altres pobles. La guerra fa que la imatge es cremi. Després, als anys següents, se'n compra una semblant a l'anterior, que, per no ser prou romànica, es sortejada. Posteriorment, se'n compra una altra, que és la que ara, el dia 24 d'abril, es porta al monestir i que tenen en constant guàrdia i custòdia la Família Rosell-Juvillà. Més tard, se'n va fer una còpia per a l'església parroquial del Carme, regentada per un fill de Tragó.

Estimat lector, pensa que el que queda avui de tot el que voldríem contar és només...runes, soledat i el record d'aquesta ressenya feta per un enamorat del Cister i de Vallverd, junt amb l'estimació agraïda i forta als habitants (ex-) de Tragó.

NOTES

1. Arxiu Gavín. La Noguera. Any 1977
2. Cots Serra, Josep M^a. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Barcelona, 1989.
3. Cots Serra, Josep M^a. Ob.cit
4. Geografia General de Catalunya. Lleida. Ceferí Rocafort. Any 1980
5. Catalunya Romànica. Vol XVII. La Noguera.
6. Arxiu Diocesà. Bisbat de Lleida. Tragó de Noguera

7. Fets costums i llegendes. Tragó de Noguera. Joan Bellmunt. 1991.
8. Catalunya Romànica/ Joan Bellmunt
9. Liber Feudorum Maior I.Barcelona 1945
10. Lladonosa, Josep. Història de Lleida I. Tàrrrega 1972.
11. Cots Serra, Josep M^a. Arrels cristianes. Vol I. Lleida
12. Cots Serra, Josep M^a. Ob.cit
13. Cots Serra, Josep M^a. Ob.cit
14. Cots Serra, Josep M^a. Ob cit
15. Cots Serra, Josep M^a. Tesi doctoral inèdita. Universitat de Barcelona. 1989
16. Catalunya Romànica. Vol XVII. La Noguera
17. Arxiu Diocesà. Oficina de información de la Iglesia. Any 1951
18. Catalunya Romànica. Vol XVII. La Noguera
19. Fets costums i llegendes. Ob.cit.
20. Fets costums I llegendes. Ob.cit.
21. Santuarios Marianos de Catalunya. Ed. Encuentro. Año 1988.
22. Cots Serra, Josep M^a. "Diplomatari". Tesi inèdita. Barna, 1989
23. Quinqui Libri 1681-1752. Nuptii. Lleida
24. Rectorologi 1538-1962. Lleida
25. Llibre de Baptismes :1885-1918. Lleida
26. Fulles soltes del llibre de Testaments 1672-1724.
27. Actes Comercials de la parròquia de Tragó. (1585-1736)
28. Documents Diversos 1880. Lleida.
29. Documents Diversos . Carpeta rosa .Bisbat Lleida
30. Documents. Diversos. Ob.cit
31. Visita pastoral del año 1891. Arx. Catedral Lleida.
32. Visita pastoral del año 1900. Arx. Catedral Lleida
33. Madoz, Pascual. Cataluña al Diccionario Geografico.1849.

BIBLIOGRAFIA

- Arxiu Gavín. La Noguera. Any 1977. Pàg 166-168
- Castells Catalans. Any 1979. Vols 5-6
- Catalunya al Diccionario Geográfico de Pascual Madoz. Pag. 434.
Any 1849
- Catalunya Romànica. Vol XVII. La Noguera. Pag 402-407.
- Cots Serra. Josep M^a. El monasterio cisterciense femenino de Santa Maria de Vallverd. (siglos XII-XV). Tesi doctoral inédita. Universidad de Barcelona, 1989.
- Diccionario de historia eclesiástica de Catalunya. Vol III. Any 1998.
- Història de la Vall d'Àger. Francesc Fité. 1985
- Indice cronológico de todos los instrumentos que se hallan en el Archivo de la Colegial de Ager. Manuscrit del P. Jaume Caresmar , a l'arxiu parroquial d' Àger. (segles X-XVIII).
- Pacault, Marcel. Les moines blancs .Histoire de l'ordre de Citeaux. Ed. Fayard.1933.
- Romànic de la Noguera. Vidal Vilaseca. 1984
- Santuarios Marianos de Cataluña. Vol 1. 1988
- Tragó de Noguera. Festes, costums i llegendes. Vol IV .La Noguera. J. Bellmunt.1991.
- Tragó de Noguera. Geografia General de Catalunya. Ceferí Roca .Ed. 1980.

Maria dels Àngels Antillach Farré, de Manresa (Barcelona),
per la seva obra *Blaus*. **Premi Montserrat Salmons Guàrdia**,
atorgat per Ricard Mora Pedra, al millor *treball poètic en vers*
que exalci la Mare de Déu del Castell de Tragó de Noguera i el
seu entorn geogràfic, històric, artístic i religiós.

Blaus

De l'entranyable estança d'antany
on tot era harmonia i pau,
la blavor del riu que silenciosament
anava passant i era bell!
tu ens vetllaves Verge del Castell.

Del dolor sabut, temut i no volgut;
de la certesa d'haver de marxar del lloc,
sense més explicació que la de que
"hem de ser tots",
malgrat tant de dolor,
no ens vàrem sentir abandonats
per tu, Verge del Castell.

En les nostres trobades anuals
amb el rerefons del llac enlloc del riu,
on ens hem retrobat de nou tants i tants anys,
no ens has deixat mai Verge del Castell.

Un poble unit agermanat i fidel
com a cor de Mare has mantingut.
Sabem de la teva Pietat i del teu Consol,
sabem que no ens decebràs Verge Fidel,
Verge del Castell.

Potser demà ja no hi haurà el blau del riu.
Potser tampoc el blau del llac,
ni tindràs Verge fidel el teu Castell.
Però serà al teu mantell blau
on gosarem raure i descansar
VERGE DEL CASTELL.

Tu amb nosaltres...

Del Palau del teu castell com a Natzaret,
vam haver de fugir tots de Tragó, com tu a
Betlem.
Cada any present a la nostra festa, com tu a
Canà.
Cada Sant Jordi tu ens has convidat:
del Castell a les runes de Vallverd,
però, tu hi has estat present.

Des de tots els absents fins als qui vindran,
el teu record ha perdurat i perdurarà.
Tu, com nosaltres, saps de sofriment,
tu, com nosaltres, saps d'enyorament.
Tu, amb nosaltres, sap tantes coses!
Mare i Verge del Castell.

Eumelia Sans Vaca, de Valladolid, per la seva obra *A Santa María madre de los creyentes*. **Premi de l'Ilm. Sr. Delegat de la Generalitat a Lleida**, al millor treball poètic en vers adreçat a enaltir Maria, mare dels creients.

A Santa María madre de los creyentes

I

Dócil vengo a tu voz, Virgen María,
de las almas, la Madre siempre alerta,
Madre de los Creyentes, ¡cómo acierta
a encontrar tu regazo el alma mía,

ancho para el amor y la alegría!
¡Gracias, Señora, por abrir la puerta
de par en par del Cielo, que está abierta
por la llave que pulsas día a día!

Madre amorosa, siempre “mediadora”,
el faro de la Iglesia “Militante”,
de la “Purgante” la corredentora,

y de la Humanidad, en cada instante,
la mano maternal y bienhechora
que la guía segura a la “Triunfante”.

II

“Mujer, ahí tienes a tu hijo...”

Fueron pocas palabras, un momento
desbordado y henchido de ternura,
como un prendido broche a tu amargura
que añadió dulce carga a tu tormento.

Este premeditado nombramiento
de tu maternidad desde la altura
ejerce en nuestras almas la atadura
de un milagro de amor con nuevo acento.

Inmersa en esta fe donde te anegas,
en la común unión con el Cordero,
tu maternal regazo nos entregas.

¡Ay, egoísmo humano torpe y fiero
que no aprecia el alcance a donde llegas
con este amor de Madre Verdadero!

III

Quiero ofrecerte el corazón gozoso
y rendirle a tu amor donde me quedo;
ser tuya para siempre; ya no puedo
apartar de mi mente el poderoso

latido de tu gracia. ¡Qué azaroso
siglo done está a prueba nuestro Credo
y a la Barca de Pedro, con denuedo,
fustiga en oleaje vigoroso!

Para imitar tu gracia tan divina
ando buscando un alto a mi estatura.
¡Cómo mi corazón se desatina

cuando siente de cerca la ternura
de la esencia de tu alma femenina
siempre Madre pretérita y futura!

IV

Madre que no ha nacido de repente
y en Dios está su punto de partida;
Hija en amor del Padre presentida,
del Paráclito, Esposa eternamente.

Madre del descreído y del creyente,
impregnada de amor y de por vida;
Madre por nuestras culpas dolorida
y por nuestra tibieza inconsecuente.

El hombre en un tropel de vanidades
se aferra al asidero de tu mano
buscando lenitivo a sus maldades,

y ante el magno volumen de este arcano,
generosa prodigas tus bondades
de fe y amor, al corazón humano...

Rosendo Gallego Menárguez, de Gandía (València), per la seva obra *A la Virgen María*. Menció d'Honor al premi de l'**Ilm. Sr. Delegat de la Generalitat a Lleida**, al millor *treball poètic en vers adreçat a enaltir Maria, mare dels creients*.

A la Virgen María

Tú conoces mis sueños, alma mía:
maravillado insomnio; son tus alas
la soledad que habito y me regalas
llenando de calor mi noche fría.

Quiero tan solo amarte cada día
-vestido el sol con sus mejores galas-,
ahora y siempre en vuelo sin escalas,
llevado en andas a tu cercanía.

A mi rostro, cegado por tus ojos,
no llega con el mar brisa ninguna,
veo en la luna llena media luna
y cuento con mi sueño mis despojos.

Acércate, mi bien, a este cautivo,
ofrécele el refugio de tu frente,
devuélvele la paz a un penitente
que por vivir sin ti aún no está vivo.

Carles Alsedà Solans, de Lleida, per la seva obra *Verge Blanca*.
Premi de l'Ilm. Ajuntament d'Os de Balaguer, al millor treball poètic en vers adreçat a cantar la Mare de Déu de l'Acadèmia.

Verge Blanca

Suspeses dalt del firmament
perles de lluïts colors
tracen, espuntant la negror,
formes i perfils resplendents.

Just damunt del fosc horitzó,
brillants com llàgrimes d'emoció,
estels de blanc immaculat,
esculpits pel més gran Escultor,
celestial Figura han perfilat.

Estel blanc que ens il·lumina
procedent de dalt del cel,
perla de corall fina,
mostra natural el seu vel.

Prodigiosament es precipita,
suau, sobre la vasta plana,
rica i exuberant de collita,
la terra ferma catalana.

L'assetgen pestes i malures,
vers perills de devastació.
Has davallat de les altures
a dar esperança i protecció.

De la cruel amenaça salvada,
la fidel parròquia lleidatana
consagra sa imatge venerada
bastint l'Acadèmia Mariana.

Coronada amb rams de flors
obre alegre els nostres cors
per desar-hi sa bella mirada
de bondat emmirallada.

Humil com la fusta del til·ler,
sincera i pura com el seu color.
Ests la reina del verger,
exemple d'esforç i dedicació;
model de mare, el millor.

Verge Blanca, bella flor,
que corones la diada
amb ta imatge immaculada,
amb afecte i devoció,
acudim a tu amb tota la mainada.

Josep Caufapé Espert, de Lleida, per la seva obra *A la nostra venerada Mare de Déu del Castell*. **Premi de l'Ilm. Sr. Alcalde de Lleida**, al millor treball poètic en vers adreçat a cantar la *Mare de Déu del Castell, de Tragó de Noguera*.

A la nostra venerada Mare de Déu del Castell

Verge pura i singular,
Mare de Déu del Castell,
vulgueu-nos sempre ajudar
i a tots mals doneu remei.

Aquest era un dels gojos
que en el poble de Tragó
li cantàvem a la Verge
amb una gran devoció.

Allà, al cim de la muntanya,
on hi tenia l'ermita,
el vint i quatre d'abril,
en plena festa major,
tot el poble de Tragó
acudíem a la cita
en una gran processó.

Circumstàncies de la vida,
ens obligaren a emigrar
però de dubte no en tingueu,
perquè n'estic convençut,
que, per molt que passi el temps,
cap tragoner ben nascut
deixarà mai d'adorar
la nostra Mare de Déu.

Més que es digui, i és veritat,
que mare només n'hi ha una,
nosaltres, els tragoners,
gaudirem del privilegi
de tenir-ne un gran parell:
Aquella que ens dugué al món,
Allà, en la nostra morada,
més la nostra venerada
Mare de Déu del Castell.

Aquest any, la nostra Verge
ha merescut l'honor
de ser-ne la convidada
d'aquest acte encantador.
És lògic, doncs, que nosaltres,
molts d'aquells que l'adorem,
ens en sentim orgullosos
i, per tant, no hi faltarem.

Verge pura, Verge santa,
Mare de Déu del Castell,
no ho dubtis en cap moment
que els ex-vilatans de Tragó,
en prova del nostre amor,
als teus peus ens rendirem
i et portarem dins el cor
pels segles dels segles, amén.

Lázaro Domínguez Gallego, del Ferrol (A Coruña), per la seva obra *A la Virgen María, con devoción filial*. **Premi de l'Exm i Rev. Sr. Bisbe de Lleida** (Flor natural) al millor *treball poètic en vers dedicat a lloar la Mare de Déu*.

A la Virgen María, con devoción filial

I

Te rogamos, María, Madre amada,
que vuelques tu mirada salvadora
sobre esta tu familia que te adora,
la fe en alto, a tus pies arrodillada.

Míranos con la luz acrisolada,
-esa divina luz arrobadora,
esa luz maternal, pura, de aurora-
que en tus ojos esplende inmaculada.

Contigo nuestro paso es más seguro,
aunque sea el camino largo y duro,
si tú con tu mirada nos proteges.

Por eso te rogamos día a día,
a ti, Madre de Dios, santa María,
que nunca de tus ojos nos alejes.

II

Virgen Madre de Dios, Santa María,
arcaduz de la gracia, luminoso
regazo de ternura, sol precioso
de la misericordia y la alegría.

No dejes de ampararnos noche y día
en el camino, a veces pedregoso,
a veces intrincado y espinoso,
con frecuencia sumido en vasta umbría.

Hijos tuyos, a ti con fe acudimos,
y a ti te suplicamos y pedimos
que no nos dejes nunca de tu mano.

Y que hagas nuestro amor a cada instante,
más puro, servicial, fiel y constante,
y siempre, siempre, siempre más mariano.

III

Soberana humildad, dulce armonía,
belleza sacrosanta, lira pura,
primavera sin fin de la ternura,
pedestal maternal de la alegría.

A ti con devoción Virgen María,
mientras dure el destierro, esta andadura
de soledad y llanto y amargura,
te alabaremos siempre, día a día.

Prendidos de tus ojos maternales,
solidarios, unidos, fraternales,
Iglesia peregrina, la fe ardiente.

Porque somos esquejes de tu rama
y queremos amarte con la llama
del amor más filial y persistente.

Francisco Jiménez Carretero, de Albacete, per la seva obra *Versos para decir: ¡Ave María!* Menció d'honor al **Premi de l'Exm i Rev. Sr. Bisbe de Lleida**, al millor *treball poètic en vers dedicat a lloar la Mare de Déu*.

Versos para decir: ¡Ave María!

AVE MARÍA

(Dios te salve, María; llena eres de gracia; el Señor es contigo; bendita Tú eres entre todas las mujeres y bendito es el fruto de tu vientre, Jesús.

Santa María, Madre de Dios, ruega por nosotros, pecadores, ahora y en la hora de nuestra muerte. Amén).

I

Que *Dios te salve, María,*
hoy contigo, de la mano,
sobre el anchuroso llano
es más anchuroso el día.
Un coro de angelería
en armoniosa alabanza,
entona una fiel romanza
que en la primavera nace
y en resplandor se deshace
hacia un reino de esperanza.

II

Llena eres de gracia. Llena
de azul de ardoroso cielo.
Vigilia del ave en vuelo
sobre el perfil de la pena.
Viendo la nieve serena
cuajándose en tu hermosura,
comprendo que la blancura
traspase la eternidad.
Para tanta claridad
se requiere tu dulzura.

III

El Señor está contigo
para gozo de los hombres.
Tu nombre trasciende en nombres
que con tanto amor bendigo.
De tu esplendor hablo y digo:
estrella de luz y vida
en volandas florecida
misericordiosamente
sobre el fuego más ardiente
de nuestra llama encendida.

IV

Bendita entre las mujeres,
sin pecado original.
Por bendita, virginal:
Virgen y Madre, Tú, eres.
Sobre los campos de Ceres
viertes tu lluvia callada
y el mirar de tu mirada
es la fecunda semilla
que brota de tu mejilla,
¡labradora enamorada!

V

Y bendito sea el fruto
de tu vientre, Jesús. Cabe,
y eso la Virgen lo sabe,
en un suspiro impoluto
la muerte, fértil tributo,
de la vida eterna y nueva.
El Amor que se renueva
tras un alba redentora
que desde su vientre aflora
y hasta su cielo nos lleva.

VI

Santa María, de Dios
Madre y también Madre nuestra,
pon calma divina maestra
desde el regazo de Dios.
En Vos confío y a Vos
acudo serenamente
por si el frescor de tu fuente,
gota a gota, se derrama
reverdecendo la grama
de mi sendero indolente.

VII

Ruega por nos, pecadores,
pues con nuestra sed de todo
urgimos del acomodo
que proclaman tus amores.
Balcón tan alto en albores,
clarísimo en claridades,
para alumbrar soledades
basta con la luz del día,
Virgen y Madre, María,
muéstranos tus heredades.

VIII

*En la hora de nuestra muerte
y ahora cuando la brisa
sabe a temblor de indecisa
pasión por amanecerte;
cuando entre verte y no verte
apenas si nos separa
sólo una mirada clara;
cuando en la tierra se espera
jubilosa primavera
vertiéndose de tu cara.*

DEL AMOR DEFINITIVO

CUANDO MAYO AZULEA

Hoy ya comienza mayo y azulea
la brisa de la tarde el alma mía.
Bendita la hermosura que solía
posarse en el pensil de mi azalea.

Bendita tu hermosura, Galatea,
que apacientas mis ansias cada día.
Pastora de mis cuitas, Alegría,
que con tanto amor me pastorea.

Bendita eres, María. ¡Oh brisa alada!
porque eres Tú quien vela mi majada
con tu luna de Amor alta de albores.

Rózame con el ala de tu vuelo
por si logro alcanzar un día el cielo
donde reina el Amor de los Amores.

AL SOCAIRE DE TU BRISA

Encuentro en Ti la brisa favorable,
la que mueve la fe de mi velero
para intentar llegar, es lo que quiero,
al puerto de tu Amor inagotable.

Allí pretendo anclar, hacer estable
mi presencia, mi poso verdadero,
por donde el mar confunde su lindero
con el cielo infinito y perdurable.

Desde mi espera gris y vacilante,
yo te busco María a cada instante
con la noble intención de hacerte mía

y te encuentro, lo sé, cuando reparo
en la luz destellante de ese faro
que me anuncia cercana su bahía.

DE AMOR FUNDIDO

Hoy nos crece el olor de tantas flores
a pesar de la lluvia perezosa
pero pronto vendrá la generosa
torrentera que alivie los rigores.

Hoy nos crece el amor de los amores,
Madre amantísima, sublime rosa,
ejemplo de virtud pura y preciosa
de tantos indolentes pecadores.

En medio del dulzor de tu colmena,
hoy tengo el corazón de amor fundido
y tengo el alma de esperanza llena.

¡Dulce María!, toma su latido
desde la copa intacta de mi pena
que en milagro de amor se ha convertido.

VIENE A MI CORAZÓN UN AIRE

Viene a mi corazón un aire altivo
de serena frescura, como brisa
que engarzada en el vuelo de tu risa
se alarga hasta mis labios de cautivo.

Viene a mi corazón, donde cultivo
la transitoria fe y la paz precisa,
una insondable y celestial sonrisa
a manera de Amor definitivo.

Viene como del alba hacia la tarde
y está mi corazón que, a veces, arde
en la lumbre inocente de tus ojos.

Retendré tu mirada entre la mía,
si me falla la luz, serán mi guía
en las horas de rosas o de abrojos.

LOA FINAL

I

Sí, Dios te salve Señora
Mare de Déu. Es mi oración,
más que saludo, canción
sencilla y arrulladora.
El claro día, a la aurora,
su melodía precipita
cuando esta tierra bendita
teje corona floral
con pétalos de rosal
para acudir a tu cita.

II

Cuántos abrils y mayos
para cantar tu belleza.
Cuántas albas de pureza,
rosa de tan altos tallos.
Cuántos y tantos mis fallos
son mi equipaje y mis bienes.
Cuántas dudas y vaivenes
me surgen, Virgen María.
Cuántos años, día a día,
para coronar tus sienes.

III

Reina de tierras y cielo.
Más que reina, Madre, Amiga
y estrofa de mi cantiga
hacia tan celeste vuelo.
Inmarcesible modelo
que a todos nos acompaña.
Generosísima entraña
de Aquel Fruto inmarchitable.
Madre impoluta y amable,
Santa María de España.

IV

Primera en sentir el vuelo
de la aurora y su armonía
mientras el perfil del día
se acomodaba en el suelo.
Primera en volar al cielo,
henchida de gracia plena.
Hoy nuestro abrazo es colmena
y nuestro amor te corona,
a un tiempo, Madre y Patrona,
vivificante y serena.

Maria Terrades Compte, de Peralada (Girona), per la seva obra *Pregària a Maria, advocada defensora*. Menció d'honor al **Premi de l'Exm i Rev. Sr. Bisbe de Lleida**, al millor *treball poètic en vers dedicat a lloar la Mare de Déu*.

Pregària a Maria, advocada defensora

I l'Àngel Gabriel féu la proposta:
I va acceptar Maria de ser Mare...
I des d'aquell moment es feia càrrec
de tots els redimits pel Fill, jo inclosa.

Aquella joveneta natzarena,
modesta i tendra, fou ja per més sempre
la Mare de tothom, font que genera
Amor i Pau per als qui en Ella creuen.

Pensava jo, en principi, que és la vida
cascada vigorosa i entusiasta,
corrent per fer-se riu, i conreava
els cors i ments d'aquells que a prop sentia¹².

Però aquell riu s'ha fet, després, llacuna
damunt la qual caigueren mil tempestes,
amb hores de bonança o goig o fleuma,
i molts moments patint ànsies molt dures.

Senyora, Tu has estat sempre la Mare
a qui he volgut contar les meves penes,
pensant que, pacientment, a tots esperes,
atenta per guarir les nostres nafres.

¹² Com a professional d'Ensenyament

Jo sóc aquella nena que venia
amb fe i amor per fer les “sabatines”
davant d’aquell teu cor amb set ferides
que, generós, als ulls de tots, s’obria...¹³

Jo sóc una estudiant que, en veure el “Blau”
marcat per mall aïrat d’antic artista,
t’hagués donat un lloc de primacia
posant al teu servei un bell palau...¹⁴

I sóc la que he cantat la talla Blanca¹⁵,
Senyora lleidatana, prop de casa,
car sempre ets la mateixa, anomenada
segons el lloc on has estat trobada.

I ara, ja prop del mar d’eternitat,
quan sóc lent rierol sense cap força,
sentint que ja la Mort fatal s’apropa,
et prego que Tu siguis al Jurat.

Malgrat gaudir “la fe del carboner”
no deixo de sentir certa paüra
davant la dimensió desconeguda
del salt que, per la Mort, hauré de fer.

¹³ Imatge del cor de Maria, església de Sant Pau del carrer La Palma de Lleida.

¹⁴ Verge del Blau, vista per primera vegada cap a l’any 1950, mig abandonada, al claustre de la Seu Vella, quan s’iniciaven les obres de reconstrucció.

¹⁵ Verge Blanca de l’Acadèmia de Lleida.

Voldràs ser defensora de ma vida?

Sóc ben conscient de faltes que he comés;
però Tu saps que sempre he donat més
que el que he rebut, complint amb bona mida.

Davant de l'Alt Jurat, tapa'm les faltes;
excusa el desencís i covardia,
i explica que vaig ser fidel amiga
donant la meva ajuda sempre als altres.

Agafa'm de la mà per fer el traspàs
quan passi d'aquest Món a l'altra vida...
Queda't al meu costat, Mare Maria,
portant-me a un Cel promès i desitjat!!!...

● Salutacions

Com a cloenda, es recullen les paraules del Vicepresident de l'Associació d'Amics de Tragó de Noguera, les de l'Alcaldesa d'Os de Balaguer (municipi al que es va incorporar el de Tragó quan va ser inundat per les aigües) i les del Director de l'Acadèmia Mariana de Lleida.

En l'Acadèmia Mariana de Lleida

Francisco Antillach Comabella¹⁶

En nom i representació de l'associació Amics de Tragó de Noguera vull manifestar el nostre agraïment a l'Acadèmia Mariana per haver convidat a la Mare de Déu del Castell de Tragó a participar en aquest Certamen Literari.

És un orgull per la gent de Tragó que la nostra patrona, la Mare de Déu del Castell comparteixi protagonisme amb la Mare de Déu de l'Acadèmia, la Verge Blanca, patrona de Lleida en aquest esdeveniment que avui celebrem.

Aquests dies, Lleida i Tragó de Noguera estan unides pels actes en honor de les respectives patrones però, tots els dies, des de fa 51 anys ens uneix també l'aigua.

Efectivament el poble de Tragó de Noguera va desaparèixer a l'any 1962 inundat per les aigües del pantà de Santa Anna. El sacrifici d'aquelles persones que hi vivien, abandonant tot el seu mon, va ser en benefici del progrés i del bé comú. Gràcies a la construcció del pantà de Santa Anna es poden regar molts terrenys que abans eren de secà, amb la millora que suposa per a les persones que en viuen. També ha servit per proporcionar aigua de boca abundant i de qualitat a molts pobles i principalment a la ciutat de Lleida. Per això dic que l'aigua també ens uneix.

La nostra Mare de Déu del Castell té molta devoció entre la gent de Tragó de Noguera i sempre ha estat un element unificador dels tragoners.

¹⁶ **Francisco Antillach Comabella** és el vicepresident de l'Associació d'Amics de Tragó de Noguera.

Aquest fet no és casual. Hi ha tingut molt a veure els diversos mossens que van acompanyar a la comunitat cristiana del poble de Tragó. Voldria transmetre'ls també el nostre agraïment a tots ells i anomenaré especialment als darrers més o menys per ordre cronològic i espero no deixar-me'n cap:

- Mn. Josep Canes
- Mn. Miquel Juvillà
- Mn. Valero Beltran
- Mn. Jesús Tarragona, que està entre nosaltres i va ser el que va restaurar la capella de la Mare de Déu en la que hi col·locà la imatge que avui ens precedeix i que és la Reina d'aquest Certamen Literari.
- Mn. Salvador Roigé
- Mn. Josep Puy, que no ens ha pogut acompanyar avui aquí pel seu delicat estat de salut.
- Mn. Josep M. Roig, que lluità a capa i espasa per ajudar a aconseguir una millor retribució econòmica per a tots els veïns del poble en el moment de la expropiació.
- Mn. Jordi Piñol
- I Mn. Josep Meda, que també està entre nosaltres i va ser qui va tancar l'església al culte i va acomiadar a tots els feligresos, que partien cap a noves terres i destins diversos.

També hi ha un mossèn que mai ha exercit al poble, al menys com a titular d'aquella parròquia, però que una vegada hi va néixer. Em refereixo a Mossèn Joan Mora.

Des de que el poble va desaparèixer, Mn. Joan s'ha preocupat de preservar el record de Tragó i la devoció a la seva patrona la Mare de Déu del Castell. Ha fomentat i organitzat trobades dels fills, descendents i amics del poble de Tragó de manera regular i periòdica, mantenint d'aquesta manera la

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

relació entre tots els tragoners d'arreu. I sempre, qualsevol acte ha estat presidit per la imatge de la nostra patrona.

Gràcies Mn. Joan per ser el nostre pal de paller.

També vull donar les gràcies a tothom que ha fet possible aquest certamen: als organitzadors, als participants i al públic per assistir-hi.

Que per molts anys ens puguem reunir al voltant de la nostra Mare de Déu del Castell.

Salutació

Estefania Rufach i Fontova¹⁷

Bona tarda. Autoritats: Excm. Rvdm. Sr. Bisbe ;Il·lm. alcalde de Lleida, Il·lm. Director dels SS.TT. de Governació a Lleida; Il·lm. Alcalde de Balaguer; Mantenedor del Certamen, Dr. Francesc Torralba Roselló; Orfeó Balaguerí i tots els presents, en especial, els veïns de Trago de Noguera, molt bona tarda a tothom.

Com a alcaldessa del municipi que fa 50 anys va acollir el poble de Trago, i coneixedora com sóc de la tenacitat dels tragonencs per mantenir viva la flama del seu poble que roman sota les aigües, sé del cert que representa un orgull per a tots els veïns que el Certamen Literari Marià d'enguany s'hagi convidat a la nostra Mare de Déu del Castell.

Ens fa goig que avui, la nostra patrona sigui homenatjada. Perquè, donant valor a un dels nostres símbols, doneu valor, de retruc, a Trago de Noguera. I aquest homenatge implícit a un poble negat per l'aigua es converteix en un himne als valors de la comunitat.

Els veïns i les veïnes de Trago són, encara, un poble. Un poble que potser no té quotidianitat, però que es retroba de tant en tant amb la mateixa il·lusió, o potser més, que d'altres. Els tragonencs han lluitat per mantenir viu aquest caliu i avui sentim com si tot aquest esforç fos reconegut i honorat.

Al mateix temps, aquest acte representa també un homenatge a la memòria. En el cas més dramàtic, a la memòria d'un sacrifici i d'una desaparició. Però en la visió més optimista, a la memòria de l'afany de superació, de voluntat de pervivència, de manteniment d'uns vincles indissolubles que han fet que, la

¹⁷ **Estefania Rufach i Fontova**, Alcaldessa d'Os de Balaguer

identitat de Tragó arribi, amb els seus símbols i els seus costums, fins al dia d' avui.

Estem contents que ens hagueu convidat a aquest acte de la mà de la nostra Mare de Deu i podeu estar segurs que, totes les veïnes i els veïns del poble així com també l' Ajuntament que ara els acull tenim i tindrem en gran estima aquest homenatge que heu fet a un amor tan íntim com és la memòria de casa nostra. En nom del poble de Tragó de Noguera. Moltes gràcies.

L'Acadèmia mirant al futur

Joan Viñas Salas¹⁸

Benvolgut Sr. Bisbe, Benvolgut Sr. Vicari General,

Benvolgudes autoritats: Tinent Alcalde de Lleida, Vice-President de la Diputació de Lleida, Alcaldessa d'Os de Balaguer, Director dels Serveis Territorials de Governació a Lleida, Vicepresident Associació d'Amics de Tragó de la Noguera, Guardonats, Pubilles, membres del Jurat, resta d'autoritats, Tragonins i Tragonines, Sres. i Srs.

Un any més celebrem el certamen Marià, seguint una tradició de més de 150 anys, com recordàvem l'any passat en la celebració del 150 aniversari de l'Acadèmia Mariana de Lleida.

Es tracta, però, d'un any especial. Per primera vegada en 50 anys no l'ha organitzat Mn Salvador Gené, el director de l'Acadèmia que per motiu de jubilació ha deixat pas a un nou equip, dirigit pel Sr. Juan Luis Salinas. Agraïxo a Mn Gené tots els anys de dedicació i esforços dirigits a l'Acadèmia Mariana, que tant estima, així com a la Sra. Mari Carme Sabador, que durant tants anys ha col·laborat amb ell.

Agraïxo al Sr. Juan Luis Salinas i a tot l'equip que, junt amb ell, han organitzat el certamen d'aquest any. També vull agrair als membres del Jurat, presidit pel Prof. Xavier Terrado, per la seva ingent tasca de llegir i valorar el centenar de poesies que s'han presentat als premis.

¹⁸ **Dr. Joan Viñas Salas**, Director Acadèmia Mariana de Lleida.

Agraeixo al Professor Francesc Torralba hagi acceptat fer de Mantenedor del Certamen i la seva magnífica conferència sobre Maria, Icona de la Misericòrdia.

Aquest any, com a novetat, hem encetat uns premis dirigits als nens i nenes i estudiants dels col·legis i Instituts. Agraeixo a tots els que s'han presentat als premis, adults i joves. Felicito als guanyadors i guanyadores i als mencionats del certamen d'enguany i animo als demés a presentar-se l'any vinent.

El fet que fa 50 anys que el poble de Tragó de la Noguera fora inundat, desapareixent sota el pantà de Santa Anna, ha estat el motiu pel qual el certamen fora dedicat a la Mare de Déu del Castell, la seva Patrona. Un poble que es va sacrificar pel bé comú de molts altres, al garantir-nos l'aigua. Sempre us hem d'estar agraïts.

L'Acadèmia Mariana, que va ser creada el segle XIX, està en fase de renovació pastoral i adaptació de la nostra missió a les necessitats de la ciutadania del segon decenni del segle XXI. Volem, com no pot ser d'altra manera, seguir el magnífic Pla Pastoral de la Diòcesis, tant ben dirigida pel Sr. Bisbe, Joan Piris, a qui felicito a més públicament pels seu 50 aniversari d'ordenació sacerdotal, que vam celebrar diumenge passat a la Catedral, així com els seus 5 anys de servei a Lleida.

Tenim aprovats pel Sr. Bisbe i publicats al Butlletí Oficial del Bisbat els nous Estatuts des de fa pocs mesos, (el 6 de maig de 2013); un altra fita històrica. Seguint-los s'ha constituït una comissió gestora que estem treballant per a desenvolupar-los i com Acadèmia que som, recuperar el nostre paper de col·laboració en la formació contínua dels universitaris graduats al Institut Superior de Ciències Religioses, creat i dirigit per Mn

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

Ramon Prat, i que tant de bé està fent a tots els lleidatans i lleidatanes des de fa ja més de 20 anys.

Avui tots estem esperonats pel nou Papa Francesc, que està acostant l'Església a les necessitats de les persones, especialment les més necessitades i les que pateixen, seguint, amb l'alenada de l'Esperit, l'Evangelí de Jesús, i que ens demana un major compromís i no un consum d'una religió adaptada a les nostres comoditats.

Tenim l'exemple de Maria de Natzaret, que essent una noia senzilla del poble, a ser la primera que va conèixer Jesús, i no sols això, sinó que va fer possible, per la seva disponibilitat i sacrifici, el Seu naixement i vinguda al món, convertint-se en Mare de Déu, preocupada i defensora dels pobres i necessitats, com ens demostrà en la seva visita i ajut a Isabel, el cant del Magníficat i la demanda a Jesús de solucionar el problema de la manca de vi de les bodes de Canà.

Acabo agraint a totes les persones, com el Sr. Mora, i les Institucions: Ajuntament de Lleida, de Balaguer i d'Os de Balaguer, a l'Associació d'Amics de Tragó de la Noguera, a la Caixa, que han col·laborat en la realització d'aquest certamen, a tots els voluntaris i a tots vostès per la seva assistència.

Moltes gràcies a tots i a totes.

Enllestint l'acte, el Sr. Josep Presseguer i Gené, Segon Tinent d'Alcalde de Lleida que representava al Sr. Alcalde que no va poder assistir per raons d'agenda, va adreçar unes paraules de salutació i felicitació als guardonats, i va esperonar a continuar mantenint vives activitats com el certamen, tot ressaltant la importància de l'Acadèmia Mariana, una de les institucions més antigues i consolidades de la ciutat, com a casa de valors i exemple de connexió intergeneracional, alhora que lloà la importància del Certamen com a vincle entre els pobles tot honorant la Mare de Déu¹⁹.

Finalment Mons. Joan Piris, bisbe de Lleida, va clausurar el certamen dient:

S'ha de ser agraït. La qüestió seria aquesta, aquest certamen no ha nascut ni ha persistit per casualitat. Aquí hi ha unes persones que han treballat molt en el passat i en el present, i hem de fer menció. Volíem fer un homenatge avui a la Maria Carmen i a mons. Salvador Gené però amb la seva modèstia han dit que no, de cap de les maneres. Hem de respectar la voluntat de les persones, però no impediran que ho agraïm públicament i que els reconeixem les mil y una hores que han dedicat a aquesta Acadèmia.

He d'agrair també al mantenidor perquè el tema que ha triat *Maria, icona de la misericòrdia* (no sé si jo podria dir res, perquè aquestes coses a vegades...), però nosaltres també tenim aquí la

¹⁹ Lamentablement no es van enregistrar les paraules textuais del Sr. Josep Presseguer per tal de poder ser transcrites, raó per la qual només s'especifiquen les idees que va transmetre.

voluntat de ser una església de misericòrdia, una església samaritana, i en aquest sentit no podem ser més que agraïts al tema perquè ens ha tornat a recordar que sense això, sense misericòrdia no podem mai fer visible l'amor de Déu. És important, ho pensarem perquè també ha parlat a un nivell que jo soc incapaç de repetir, però tothom estarà agraït també a aquesta referència directa al que és la identitat de Déu. Jesús en l'evangeli de Sant Lluç diu *Sigueu misericordiosos com el vostre Pare és misericordiós*. Tot i que sant Mateo diu *sigueu sants*, Lluç diu *sigueu misericordiosos* que és el que més identifica al Déu de Jesús: és la misericòrdia. Per això ser l'església samaritana no és tampoc cap afegit, és reproduir el misteri de l'encarnació.

Dit això també jo vull afegir l'agraïment al poble de Tragó i als seus habitants, i a mossèn Joan que està molt emocionat. La última vegada que jo he vist aquesta imatge en una celebració litúrgica va ser a l'acomiadament de la seva mare, el funeral de la seva mare. I és important perquè no és només una devoció, és el convenciment de que Maria és important. Maria és més que una devoció (ja s'ha dit moltes vegades). El poble de Tragó, com també he dit a la missa, existeix... Ara estan inundades les cases, però el poble són les persones que és el més important,... existeix i continuarà existint.

Vull també felicitar els organitzadors per la gran idea de eixamplà aquest certamen a l'àmbit escolar, a l'àmbit educatiu. Ha estat una digníssima representació d'estudiants però encara que no hagués vingut ningú, perquè alguns són de fora i no han pogut fer el viatge des de Galícia o Santander,... tenim aquí una generació que ens fa pensar que aquest certamen té futur i per tant no hi ha dubte que això ha de tirar endavant. I després la vinculació que hem d'intentar també especificar, concretament la vinculació amb el món educatiu universitari, amb l'IREL i amb la UdL. Una Acadèmia Bibliogràfica i Mariana ha de tenir un nivell

Certamen Literari Marià en honor de la Mare de Déu del Castell, de Tragó

digne de relació amb el món de la cultura que ja el té però que haurà d'afegir aquests particulars.

I res més. Molt agraït a tots vostès per la presència, per la gran participació, per la paciència. Continuarem treballant perquè cada any tindrem una advocació mariana, però tenim també aquí la que explica tot això que és la Mare de Déu de l'Acadèmia i nosaltres voldríem que, aprofitant aquest certamen, la devoció a la Mare de Déu de l'Acadèmia fos més evident. Això és un desig i també una crida. No pot ser ornamental, no pot ser un cop a l'any. Si és la patrona de Lleida, de la ciutat, la ciutat ha de demostrar que s'interessa per ella perquè se sent protegida per algú. Això és l'interès del pastor que sent l'obligació de dir-ho.

Anem a sentir un concert que desconec però segur que està molt ben preparat.

Acabo: Gràcies, gràcies, gràcies.

La publicació d'aquest llibre ha estat possible gràcies a l'aportació econòmica de tres fills de Tragó de Noguera que han finançat l'edició.

